Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 248/1233 | Łódź, Wtorek 25 październ. 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג כט תשרי תרפ"ח | Nr. 248/1233

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel 2471.

אַזעלכע מאַסען-שחיטות פון יודען

זענען נישט געווען פאַר פעטלוראַ'ן און נישט נאָך איהם.

די שאַטענס פון די פּראָסקוראָווער קדושים שוועבען אין פּאַריזער געריכטס-זאַל. - „פעטלורא איז געווען דער אַליינהערשער, וועלכער האָט געקענט טון אַלץ, ער האָט אָבער גאָרנישט געטון, כדי אָפּצושטעלען די יודישע שחיטות“.

די ערשטע עדות פון דער פערטיידיגונג.

פּאַריז, 24 (טעלעגראַפיש פון אונזער ספּעציעלען שליח). היינט, אינ'ם 6-טען טאָג פון פּראָצעס האָט מען אָנגעהויבען אויסצוהערען די

עדות פון דער פערטיידיגונג.

אַלס ערשטער עדות איז אויסגעפאָרשט געוואָרען פרל. גרינבערג, וועלכע האָט אַליין איבערגעלעבט די פּראָסקוראָווער שחיטה. זי דערצעהלט שוידערליכע פּרטים פון דעם ווי אַזוי די צוהולטעטע הײדאַמאַקעס האָבען אכזריות'דיג געפּייניגט זייערע שוצלאָזע קרבנות, געשניטען לעבעדיגערהייט איברים, פערגעוואַלטיגט פרויען און געטויטעט קינדער אין די אויגען פון זייערע עלטערן.

בעת זי שילדערט דעם

גיהנום פון פּראָסקוראָוו

הערשט אין זאַל אַ טויטע שטילקייט. די געשוואוירענע געפינען זיך אונטער'ן אויסערגעוועהנליכען איינדרוק פון איהרע שווערע איבערלעבענישען.

זי גיט איבער ווי אין ערשטען טאָג זענען אומגעקומען 1600 יודען. די צעווילדעוועטע אוקראַאינישע סאָלדאַטען האָבען פּאָגראָמירט און געראַבעוועט אונטער די אויסגעשרייען „זאָל לעבען דער באַטקאַ פעטלורא!“, און קיינער האָט זיי נישט געשטערט און נישט אָפּגעהאַלטען. דער עדות האַלט, אַז פעטלורא, וועלכער האָט געקענט ווירקען אויף זיין מיליטער איז שולדיג אין אַלעם וואָס מ'איז פאָרגעקומען. אויך די קריסטען האָבען געהאַלטען, אַז פעטלורא איז שולדיג געווען אין אַלעם, וואָס זיינע היידאַמאַקען האָבען אָפּגעטון איבער דער פרידליכער שוצלאָזער בעפעלקערונג.

אויף די פראַגען פון די ציוויל-מאָהנער ענטפערט זי, אַז פעטלורא האָט געהאַט אַנ'אויסערגעוועהנליכען אויטאָריטעט, אַז אַלע פלעגען איהם פאָלגען, און ער האָט דעריבער געהאַט די מעגליכקייט צו ווירקען אויף אָפּצושטעלען די פּאָגראָמען, אָדער זיי נישט צו דערלאָזען. ער האָט אָבער גאָרנישט געטון אין דער ריכטונג און איז דעריבער אין אַלעם שולדיג.

דאָס עדות זאָגען פון פרל. גרינבערג האָט געמאַכט אַ טיפען רושם אויף די אַלע אָנוועזענדע אין זאַל און אויך אויף די געשוואוירענע, וועלכע האָבען מיט אַ פערשטיטקען אָטעם אויסגעהערט איהרע ערקלערונגען און שילדערונגען, ווי עס האָט זיך געגאָסען יודיש בלוט, ווי ס'זענען פערפּייניגט געוואָרען פרויען און קינדער.

די שאַטענס פון די פּראָסקוראָווער קדושים האָבען זיך בעוויזען אין פּאַריזער געריכטס-זאַל און האָבען געשוועבט פאַר די ריכטער, עדות און געשוואוירענע.

אַלס צווייטער עדות איז אויסגעהערט געוואָרען

אַדוו. גאָלדשטיין.

אויך ער האַלט, אַז פעטלורא איז שולדיג אין די פאָרגעקומענע יודישע פּאָגראָמען, פון וועלכע ס'זענען אומגעקומען איבער 50.000 יודען — פאַר פעטלור'ן און נאָך פעטלורא'ן זענען קיין יודישע מאַסען שחיטות נישט פאָרגעקומען — ערקלערט דער עדות. פעטלורא איז געווען דער אַליינהערשער און דיקטאַטאָר און האָט געהאַט די מאַכט און מעגליכקייט אַלעס צו דערגרייכען. זיינע בעפעהלען פלעגען אויסגעפיהרט ווערען, ער האָט אָבער גאָרנישט געטון, כדי אָפּצושטעלען די פּאָגראָמען אויף יודען, וואָס האָבען נישט קיין גלייכען אין דער געשיכטע פון דער קולטורעלער מענשהייט.

דער עדות גיט ווייטער איבער, אַז קיין שום אויפרופען געגען די פּאָגראָמען האָט פעטלורא נישט אַרויסגעגעבען, און ער האָט נישט אָנגענומען קיין שום מיטלען, כדי אָבצושטעלען די מאַסען-שחיטות.

אַדוו. טאָרעס פרעגט דעם עדות צי איז איהם בעקאַנט, אַז פעטלורא האָט אַרויסגעלאָזט צום מיליטער אויפרופען מיט'ן לאָזונג: שלאָג יודען, ראַטעווע אוקראַאינע („ביעי זשידיוו, ספּאַסאַי אוקראַאינו“) דער עדות בעשטעטיגט, אַז אַזעלכע אויפרופען צום מיליטער זענען געווען.

אַלס דריטער עדות ווערט אויסגעהערט דער געוועזענער פאָרזיצער פון דער יודישער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג

אינזש. וולאַד. טיאָמקין.

זיין פּאַטריאַרכאַלער אויסזעהען, זיין לאַנגע גרויע באָרד און רוהיגער ווירדיגער פערהאַלטען זיך, רופט אַרויס צו איהם אַ גרויס דרך ארץ ביים טריבונאַל און געשוואוירענע, וועלכע הערען זיך זעהר אויפמערקזאַם צו צו זיינע ערקלערונגען. אויך ער ערקלערט, אַז די גאַנצע אחריות פאַר די יודישע פּאָגראָמען אין אוקראַאינא פאַלט אויף פעטלוראַן, „וועלכער איז געווען דער מושל“.

אַדוו. קאַמפּינטשי פרעגט דעם עדות, צי איז איהם בעקאַנט, אַז פעטלורא האָט אַרויסגעגעבען אַ פּראָקלאַמאַציע צום מיליטער געגען די פּאָגראָמען.

דער עדות ענטפערט, אַז ער ווייסט נישט פון אַזאַ פּראָקלאַמאַציע, יעדענפאַלס אויב אַזאַ פּראָקלאַמאַציע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען און איז געוואָרען אָפּגעדרוקט, איז זי צום מיליטער נישט דערגאַנגען.

די דאָזיגע ערקלערונג מאַכט אַ רושם אין זאַל. אַדוו. קאַמפּינטשי איז אַראָפּגעפאַלען פון מוט און שטעלט שוין נישט מעהר קיין פראַגען.

מיט דעם האָט זיך די זיצונג געענדיגט. דער היינטיגער טאָג איז פאַר שוואַרצבאַרד'ן געווען אַ גינסטיגער.

אוקראַאינער תפילות פאַר פעטלוראַ'ן.

ווילנאָ, 24 (טעלעפאָניש) די אוקראַאינער האָבען דאָ נעכטען איינגעאָרדענט אַ גאָטעסדינסט פאַר'ן אָנדענק פון אַטאַמאַן פעטלורא.

ענדערונגען אין דער רעגירונג?

וואַרשאָ, 24 (טעלעפאָניש). עס האָבען זיך ווידער פערשפּרייט קלאַנגען וועגען ענדערונגען, וואָס דאַרפען פאָרקומען אין דער רעגירונג. לויט די דאָזיגע קלאַנגען, וועט אויפסניי געשאַפען ווערען אַ געזונדהייטס-מיניסטעריום, וואָס האָט שוין עקזיסטירט ביז'ן יאָהר 1923, ווען עס איז אָבגעשאַפט געוואָרען צוליב שפּאָרזאַמקייטס-צוועקען. אויפ'ן אַמט פון געזונדהייטס-מיניסטער זאָל בעשטימט ווערען דער איצטיגער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי. אַלס אינערן-מיניסטער אויף סקלאַדקאָווסקי'ס אָרט זאָל בעשטימט ווערען דער איצטיגער פּאָסט-מיניסטער מיעדזינסקי.

אַכטונג, חברים און סימפּאַטיקער!

פון געגענזייטיגען הילפס-פעראיין גמילות חסדים — ביי דעם — גרינעם מארק 7.

מיר מעלדען די געעהרטע דאַמען, הערען און יוגענד, די אַלע, וועלכע האָבען זיך רעגיסטרירט און אויך נישט רעגיסטרירט אָנטיילצונעהמען אין דער

אָפּצייכנונג לטובת דער גמילות-חסדים-קאַסע — ביי דעם גרינעם מארק —

וואָס קומט פאָר מאָנטאַג, דעם 31-טען אָקטאָבער ד. י. ווערען געבעטען צו קומען יעדען אָוועבד פון 7 ביז 10 אַ זייגער אין אונזער קאַנצעלאַריע.

גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז זונטאָג, דעם 30,טען אָקטאָבער, פּינקטליך 5 אַ זייגער אין אָוועבד וועט פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון אַלע זאַמלער און ס'וועלען אַרויסגעגעבען ווערען אַלע מאַטעריאַלען און ס'וועלען צוגעטיילט ווערען די ראַיאָנען.

מיט דער האָפנונג, אַז אונזער וואונש וועט ערפילט ווערען, צייכענט זיך

866 די פערוואַלטונג.

לאַנגיעהריגעס גוט-איינגעפיהרטעס

שיך = געשעפט

אין צענטרום פון דער שטאָט אָפּצוגעבען. אָפערטען אונטער "X" אין אַדמינ. פון דער צייטונג. 872

מיטגלידער און סימפּאַטיקער!

קומט און פערשרייבט אייך מאַסענווייז אנטייל צו נעהמען אין דעם

אָפּצייכנונגס-טאָג

לטובת דעם בית-יתומים (זגערזשער 40)

וואָס קומט פאָר מאָרגען, מיטוואָך, דעם 26-טען אָקטאָבער.

פערשרייבען קען מען זיך אַ גאַנצען טאָג פון 8 פריה ביז 8 אָוועבד אין קאַנצעלאַריע פון בית היתומים. גלייכצייטיג בעטען מיר די געעהרטע מיטגלידער און סימפּאַטיקער צאָהלרייך צו ערשיינען צו דער אָרגאַניזאַציאָנס-זיצונג, וואָס קומט פאָר היינט דינסטאַג, 8 אַ זייגער אין פעראיינס-לאָקאַל (זגערזשער 40). אויפ'ן טאָג-אָרדנונג — די מאָרגענדיגע אָפּצייכנונג.

די פערוואַלטונג.

צוקער-קאָסטקעס

פון דער נייער קאַמפּאַניע 1927/28 איז שוין אָנגעקומען און ווערט פערקויפט וואַגאָן-און זאַק-ווייזע צו פאַבריקס-פרייזען ביי

ŁÓDZKI ZWIĄZEK HANDLOWY

ŁÓDŹ, KONSTANTYNOWSKA 99, tel. 15-60

Zastępca

Akc. Tow. Cukrowni „JÓZEFÓW”

ווער האט אדוו. פאזנאנסקי'ן געשיקט קיין פאריז?

פון ווארשא האט מען פעטלורא'ס צד בעזארגט מיט פיל מאטעריאלען און דאקומענטען.

ווארשא, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פון א קאמפעטענטער קוועלע גיט מען איבער, אז אדוו. טשעסלאוו פאזנאנסקי איז געפאהרען קיין פאריז אויפ'ן שווארצבארד-פראצעס אלס ציוויל-מאהנער לויט דעם וואונש און אויפטראג פון א גרופע היגע פילסודטשיקעס. ספעציעל זאל זיך וועגען דעם האבען בעמיהט א זעהר גרויסע פערזענליכקייט, וועלכע איז שטארק פעראינטערעסירט ריינצוואשען פעטלורא'ן פון זיין שולד אין די שחיטות אויף יודען אין אוקראינא.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז אדוו. פאזנאנסקי איז א פערזענליכער פריינד פון רצד. סטיפיטשינסקי און האט צוזאמען מיט איהם און מיט'ן איצט-גען פאסט-מיניסטער מיעדזשינסקי געגרינדעט דאס וואכענבלאט „גלאס פראוודי" אין דעם דאזיגען וואכענבלאט איז אדוו. פאזנאנסקי אויך געווען א שטענדיגער מיטארבייטער. און ביי היינטיגען טאג געהערט ער צום רעדאקציע-קאלעגיום פון דער טעגליכער צייטונג „גלאס פראוודי", וואו ער פערעפענטליכט גאנץ אפט פובליציסטישע ארטיקלען.

ווי מען דערצעהלט, האט אדוו. פאזנאנסקי, אפפאהרענדיג קיין ווארשא צום פראצעס קיין פאריז, מיטגענומען מיט זיך זעהר א רייכען מאטעריאל פאר דער בעשולדיגונג און ציוויל-מאהנער. די מאטעריאלען זענען איהם צוגעשטעלט געווארען פון די ארכיוועז ביי די פערשידענע פוילישע אמטען און זענען נוגע דער טעטיגקייט פון פעטלורא און זיין רעגירונג, ווי אויך דער בעציהונג צו יודען אין אוקראינא. צווישען אנדערע זענען צוגעשטעלט געווארען פאזנאנסקי'ן פערשידענע בעפעהלען, אויפרופען, פלאקאטען, אויסשניטען פון צייטונגען א. ד. ג.

ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז אין ווארשא טעטיג געווען א ספעציעלע קאמיסיע פון עטליכע פערזאן, וועלכע האט זיך פערנומען מיט צושטעלען פאר דער בעשולדיגונג און ציוויל-מאהנער מאטעריאלען געגען שווארצבארד'ן. א פערזאן וואס איז פערטרויט מיט די דאזיגע ענינים, בעהויפטעט, אז דער גרעסטער טייל פון דעם מכלומרשט בעלאסטענדען מאטעריאל געגען שווארצבארד'ן, וועלכער געפינט זיך אין די הענד פון די ציוויל-מאהנער. איז געווארען סעגרעגירט און צוזאמענגעשטעלט אין ווארשא און טאקע דורך די אויבענדערמאהנטע פאקטארען, וועלכע זענען פעראינטערעסירט, אז פעטלורא זאל רעהאבליטירט ווערען און עס זאל פעסטגעשטעלט ווערען, אז פעטלורא טראגט נישט די פעראנטווארטליכקייט פאר די שחיטות אויף יודען אין אוקראינא.

אין געוויסע פאליטישע קרייזען האט מען נעכטען דערצעהלט, אז קיין פאריז איז פון ווארשא אבגעפאהרען מיט פרישע מאטעריאלען געגען שווארצבארד'ן גאר א בעקאנטע פערזענליכקייט, ער פיהרט מיט זיך אריגינאלען פון פערשידענע בעפעהלען, וואס קיין בשר-ודם האט מען זיי נישט געקאנט אנפערטרויען.

שווארצבארד'ס טאט—אן 'אפקומעניש פאר'ן פערגאסענעם בלוט

ווארימער ארטיקעל פון „נאפשוד" וועגען די פאגראמען.—רעכטע פרעסע וויל דורכ'ן פראצעס שלאגען סיי די יודען, סיי די אוקראינער.

דער „נאפשוד", ארגאן פון פ. פ. ס. וועלכער ערשיינט אין קראקא, פערעפענטליכט א זעהר ווארימען ארטיקעל וועגען שלום שווארצבארד, פערטיידיגענדיג דערביי די אוקראינער פאגראמען.

צווישען אנדערן שרייבט די צייטונג פאלגענדעס:

„די שאטענס פון הונדערטער טויזענדער ערמארדעטע מאנסלייט, פערגוואלדיגטע און צופערטעלטע פרויען, מיט באגנעטען געשטאכענע קינדער, נע-ונד'קייט און אומגליקליך פון 200,000 איבערגעבליבענע און פונאנדערגעשפרייטע יתומים איבער דער גאנצער וועלט — אט דאס האט בעהערשט דעם יודישען ארבייטער פון סמאלענסק. די שרעקליכע בלוטיגע וויזיע האט בעצוואונגען זיין נשמה און האט איהם נישט געגעבען קיין רוה און קיין מעגליכקייט צו ארבייטען פאר זיין פאמיליע אין שטילען ווינקעל פון דער פאריזער פארשטאט.

די דאזיגע ליידען האבען איהם צום סוף פערוואנדעלט אין א שאטען, וועלכער האט זיך געשלייכט נאך פעטלורא'ן איבער די גאסען פון פאריז און זיי האבען איהם דערפיהרט, אויפצוהויבען דעם רעוואלווער געגען פעטלורא'ן.

נאכ'ן אויספיהרען די טאט האט שווארצבארד ארויסגעזאגט זיין צופרידענהייט, וואס ער האט נעטויט דעם אוקראינישען אטאמאן. ער איז אפגעזעסען 17 חדשים אין תפיסה. עס איז איהם, אמת, צוגענומען געווארען זיין פרייהייט, דערפאר אבער האט ער אראפגעווארפען פון זיך דעם קאשמאר, און בעפרייט זיין געוויסען און גייסטיג לעבען. זיין מערדערליכער שאס האט געצוואונגען די וועלט, צו פראוורטיילען איינעם פון די גרעסטע פערברעכענס, וואס זענען געהאנגען איבער דער מענשליכער קולטור פון צוואנציגסטען יאהרהונדערט. דער דאזיגער פראצעס דארף זיין א מין אפקומעניש פאר די פערברעכענס און די טייכען אומשולדיג פערגאסענע בלוט, פאר די ליידען, וואס עס זענען פערשאפט געווארען רוהיגע און אומשולדיגע מענשען בלויז דערפאר, ווייל זיי זענען יודען, פאר די געטרעטענע הייליגסטע רעכט און געפיהלען פון דער מענשהייט אין די אויגען און אין הארץ פון אייראפא.

שלום שווארצבארד, איינער פון די טויזענדער ארבייטער, איז געווארען און איז אויף דער בעשולדיגונגס-באנק דער פערטרעטער פון דער ארומוואלגערנדיגער מענשהייט. ער איז דער ערהאבענער מאהנער פון איהר פערגוואלדיגטען געוויסען. דאס געריכט טראגט דעריבער א גרויסע פעראנטווארטליכקייט פאר דער מענשליכער געשיכטע.

פעטלורא איז געווען דער שעף פון דער מלוכה און דער נאטשעלניק פון מיליטער. זיין פאסיווע האלטונג צו די פאגראמען און פאגראמשטשיקעס, זיינע בעציהונגען צו פערשידענע דעלעגאציעס, וואס זענען געקומען בעטען ביי איהם שוץ, איז א גענוגענדער בעווייז וועגען זיין שולד.

גענוג צו זאגען, אז דער אוקראינישער דיכטער ווינישענקא, דער צווייטער פרעזעס פון דירעקטאריום, איז אוועק פון זיין פאסטען, ווייל ער האט נישט געוואלט זיין מיטפעראנטווארטליך פאר די שרעקליכע פערברעכענס. און זאל דא געזאגט ווערען — שרייבט די צייטונג — ווינישענקא האט ערקלערט: „אויב פעטלורא'ן רופט מען פאגראמשטשיק, מוז איך ליידער אויפ'ן גרונד פון די פאקטען, וואס איך בעזיץ, ערקלערען, אז ער האט פערדינט דעם דאזיגען נאמען".

די רעכטע פוילישע פרעסע וויל בעת דעם שווארצבארד-פראצעס ציהען קאשטאנעס פון פייער מיט פרעמדע הענד. פון איין זייט זוכט זי ריינצוואשען פעטלורא'ן און פארשטעלען שווארצבארד'ן אלס באלשעוויסטישען אגענט און פון דער צווייטער זייט שילדערט זי די פאגראמען (וואס האבען געזאלט פארקומען אויף פאלאקען אויך) אין די שווארצסטע פארבען, זי בעשולדיגט דערביי דאס גאנצע אוקראינישע פאלק, כדי צו בעווייזען פאר דער וועלט, אז אוקראינער טאר נישט געגעבען ווערען קיין זעלבסטשטענדיגקייט און קיין אויטאנאמיע, ווייל עס קענען זיך ווידערהאלען די בלוטיגע יאהרען פון 1918 און 1919.

מיר האבען שוין אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג ציטירט אזא מיינונג פון קראקאווער „קוריער אילוסטראוואני" עטוואס עהנליכעס שרייבט די „ווארשאוויאנקא" אין א לייט-ארטיקעל. אין ערשטען טייל פונ'ם ארטיקעל בעקומען קודם-כל א פסק די יודען, וועלכע זענען לויט דער מיינונג פון מחבר "נישט-גינסטיג געשטימט צו אוקראינע און אוקראינער". די צייטונג שרייגט:

„דאס אפאטעאזירען אידעען-מערדער, איז א נישט-מאראלישער פרינציפ, בעזונדערס דעמאלט, ווען דער קרבן פונ'מארד האט שוין לאנג נישט די מאכט און האט שוין נישט קיין ווירקונג אויפ'ן געזעלשאפטליכען לעבען. איבריגענס איז איבריג צו רעדען מיט שווארצבארד'ס פערטיידיגער וועגען קריסטליכער עטיק. די ביבלישע אידעאלאגיע פון עין תחת עין, שן תחת שן האט זעהט אויס היינט פיל אנהענגער".

און נאך ווייטער: „ס'איז זעהר א כאראקטעריסטישע זאך, אז דעמאלט ווען אויף אוקראינע זענען פארגעקומען שרעקליכע פערברעכענס, בעת אין ווינניצא קרייז (אוקראינא) האט מען די פערוואונדעטע יודען געלעגט אויף איין שטויס, בעגאסען מיט נאפט און אונטערגעצונדען, האט מען אין דער גאנצער וועלט געשריגען וועגען פאגראמען אין פוילען און מ'האט אהערגעשיקט קיין פוילען דעם ה' מארגענטוי, א פארשטעהער פון אינטערנאציאנאלען יודענטום" אפגעפערטיגט זיך מיט די יודען: בעמיהט זיך די צייטונג ריינצוואשען אינגאנצען פעטלורא'ן און בעשולדיגט דאס גאנצע אוקראינישע פאלק און שרייבט, אז די כמעלניטשיזנא און היידאמאטשיזנא לעבען נאך אין דער פסיכיק פון די אוקראינישע מאסען.

די רעפרעסיעס געגען אויסלענדער אין פאריז.

פאריז, 24 (ספ. טעל.) די זיכערהייטס-פאליציי פיהרט ווייטער די אקציע אפצורייניגען די הויפט-שטאט פון „אונגעוואונשענע עלעמענטען. עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג וועגען 1100 פערזאן, פון זיי זענען 135, צומייסט אויסלענדער, פערהאלטען געווארען צו דער דיספאזיציע פון דער פאליציי.

אוקראינישע העצע געגען שווארצבארד'ען.

בוקארעשט, 24. (טעלעגראפיש יט"א). די אוקראינישע טעלעגראפען-אגענטור אין בוקאווינא האט פונאנדערגעשיקט א קאמוניקאט וועגען שווארצבארד'ס פראצעס. די אגענטור שרייבט, אז שווארצבארד איז אנ'אגענט פון די באלשעוויקעס און פעטלורא איז אנאוקראינישער נאציאנאלער העלד. אויך די יודישע פרעסע, וואס נעמט זיך אן פאר שווארצבארד'ען, איז באלשעוויסטיש.

טעאטער פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

מיט'ן אנטייל פון די אמעריקאנער סטארס אנא און היימאן יאקובאוויטש
קומט פאר מיטוואך דעם 2-טען נאוועמבער 1927

XX

דער 20-יעהריגער יובילעאום
פון ארטיסט און ביהנע-טעכניקער
משה דוד מאכאראווסקי

פרעמיערע! צום 1-טען מאל אין לאדז ווערט אויפגעפיהרט דער וועלט-בערימטער שלאגער פון הגמאר און קאמיזם, וועלכער איז געשפילט געווארען אין אמעריקא איבער 500 מאל פרעמיערע!

דער רבי האט געהייסען פריילעך זיין

אין 3 אקטען פון א פראלאג פון ראקאוו, בעארבייט און רעזשיסירט פון היימאן יאקובאוויטש, מוזיק פון רומשינסקי, אראנזשירט פון זעלמאן. הויפטראל מאנקע—א. יאקובאוויטש; אריה שרכי—מאכאראווסקי

מיט'ן אנטייל פון דער גאנצער טרופע לויט א.ב.: פרויען: בעזמאן, זעווקינא, מאכאראווסקא, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאליאנסקי, צווייליך.

גרויסער כאר. נייע דעקאראציעס. גרויסער כאר.

געשעפטס-פיהרערער: בעזמאן. סופלערען: נייהויז—אייזענבערג.

בילעטען שוין צו בעקומען אין טעאטער-קאסע. פריי-קארטען נישט גילטיג.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11-48
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט-אן פון 7—8, זונטאג פון 3—4.

Dr. med. D. HELMAN
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, קעהלקאפף און האלז-קראנקהייטען
נעמט נאך אן אויף
פעטריקאווער 68, טעל. 12-20
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז, און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינאווסקא 9, טעלעפאן 27-31
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 3—4.

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
טעלעפאן 45-49
הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
נעמט אן פון 8—9³⁰, 12—2 און 7—8 אוו.

שטיהל געבעטע

פערשידענע פאסענער פון גאבעלין, ווי אויך גוט לעדער און מאראקא-צעראטע שטעהטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ווי אויך טאפעציר - געגענשטענדען

קאזעטקעס די נייעסטע פאסענער, מאטראצען אין 3 גאטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאלאן-גארניטורלעך, אויף זייד-פאטעליקעס, ווי אויך גאנדאלקעס, קאווע-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאלסטערן פאר טאפעצירער פערשידענע פאסענער פון בעסטען אויסארבייטען האלץ

בעקומט אייך — נאר ביי — ג. לעווקאוויטש, פולנאצנא 5.

16-33 .טעל ,17 ...

נאלעווקי 42.

לאָדז. 25 אָקטאָבער 1927.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 25 אָקטאָבער 1927.

דער העלד

אַ פראַגע, וואָס מוז פערענט־פערט ווערען.

דאָס ריינע, אומפערקויפליכע, אידעאַליסטישע פאַריזער טעאַטערבלאַט „קאָמעדיאַ“, וואָס דרוקט קיינמאָל נישט קיין אַרטיקלען פאַר געלד, וואו אפילו אַנאָנסען ווערען געדרוקט אומזיסט, וואו בילדער פון אַקטריסעס און מאַלערס ערשיינען נאָר צוליב אינטערעס צו ריינער קונסט און נישט פאַר געלד, דאָס דאָזיגע בלאַט, וואָס איז בעקאַנט אַלס אַ פרעסע־אָרגאַן אָהן געוויסען און אָהן געפיהל פון שאַנדע, האָט געעפענט אַ קאַמפאַניע געגען אַנרי טאָרעס, דעם פערטיידיגער פון שלום שוואַרצבאַרד.

עס פרעגט זיך דעריבער:

— ווער איז דער העלד, דער דירעקטאָר פון דער „קאָמעדיאַ“ מאָסעי גאַבריעל אַלפאָ? אַ יוד אָדער אַ משומד? אַ היטער פון יושר אין פראַנקרייך, אַ פריינד פון אוקראַינא, אַ פערזענליכער פיינד פון אַנרי טאָרעס? האָט איהם שוואַרצבאַרד עפעס בייזעס געטון אָדער יודען האָבען איהם שלעכטס געטון?

— און וואָס וויל ער, דער דאָזיגער געשעפטמאַכער פון דער פאַריזער טעאַטער־וועלט? עס געפעלט איהם נישט, וואָס מעטר טאָרעס האָט אַ גרויסע אַדוואָקאַטען־פראַקטיק און פערדינט פיל געלד אָדער ער מיינט, אַז מעטר טאָרעס בעקומט אַ צו גרויסען האָנאָראַר פאַר דער פערטיידיגונג פון שלום שוואַרצבאַרד?

„קאָמעדיאַ“ ווייסט. וואָס איז אַזוינס טעאַטער־רעזשי. אָבער דאָס מענשעלע מיט׳ן נאָמען גאַבריעל אַלפאַ ווייסט נאָך בעסער, וואָס איז אַזוינס פאָליטישע רעזשי. די קאַמפאַניע הויבט זיך אָן אויף די אומפערקויפליכע שפאַלטען פון „קאָמעדיאַ“ און געהט אַוועק פון דאַגען שפאַצירען איבער די שפאַלטען פון דער פאַריזער קאָנסערוואַטיווער פרעסע. דענסטמאָל קאָן זיך די דונקעלע טעאַטער־געשטאַלט צוריקציהען הינטער די קוליסען, וואו זי פיהלט זיך ווי ביי זיך אינדערהיים, און ווערט ענטשוויגען. דאָס איבעריגע שפילט זיך שוין אָב אויטאָמאַטיש, פון זיך אַליין, אָהן דעם איניציאַטאָר.

די אַלטע רוימער פלעגען שטענדיג פרעגען אין אַ פאַל פון אַ פערדעכטיגען פערברעכען:

— קואי פראָדעסט? ווער האָט דערפון נוצען? צוליב וועמען און וואָס איז דאָס געטון געוואָרען?

אויך אין אונזערען פאַל פרעגען מיר:

— וועמען נוצט די קאַמפאַניע געגען טאָרעס׳ן? ווער זאָל פראָפיטירען פון איהר: שוואַרצבאַרד אָדער פעטליוראַ אָדער אפשר נישט דער ערשטער און נישט דער צווייטער, נאָר דער דריטער — די באַנדע געשעפטסמאַכערס, וואָס ווילען האָבען זייער פעטען ביסען אפילו פון אַזאַ מין פראָצעס?

אויף דער פראַגע מוז געגעבען ווערען אַנ׳ענטפער. אַפילו די דונקעלסטע ווינקעלאַך פון אַ פינסטערען טעאַטער־קעלער קאָן מען בעלייכטען, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אַזאַ וויכטיגען ענין.

ג.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25־38.
וועענעריש אין האַר־הויט־קראַנקהייטען. מענער שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האַר־אויספאַל), רענטגען־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און; פון 4—8 אָווענד
ראַמען פון 4—5 נאָכם.
ספעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

די גאַנצע וועלט האָט מען מאָביליזירט...

בילדער פון דעם פאַריזער געריכטס־זאַל.

ביילים? דריי־פוס?

אויב אַדוואָקאַט ווילם, דער פערטרעטער פון פעטלוראַ׳ס צד, וועט נישט בעקומען קיין אַפּאָפּלעקציע בעת׳ן פראָצעס, וועט עס זיין איינער פון די גרעסטע וואונדער. ווי אַ רויטער, אָנגעבלאָזענער אינדיק וואַרפט ער זיך אויף זיין פלאַץ פון איין זייט אין דער אַנדערער. עס געפעלט איהם נישט, וואָס די גאַנצע צייט רעדט מען נאָר וועגען פּאָגראָמען. דאָס הייסט, דערווייל האָט מען נאָך גאָרנישט גערעדט וועגען דעם, דערווייל גרייט מען זיך ערשט צוצוטרעטען צו דעם דאָזיגען ערגסטען ענין, אָבער דער צד שכנגד וויל שוין פון אָנהויב אָן מיד מאַכען די מיטגלידער פון זשורי:

— די גאַנצע וועלט, דאָס גאַנצע יודענטום האָט מען מאָביליזירט פאַר דעם דאָזיגען פראָצעס...

ווייס פון צאָרן איז ער געוועזען, אַדוואָקאַט ווילם, בעת ער האָט דאָס געשריען און שטאַרק אַזוי דערמאָנט דעם רוסישען מאָסקווער אַנטיסעמיטישען אַדוואָקאַט שמאַקאָוו, דעם העלד פון ביילים־פראָצעס.

אין קאָפּ קריכען פינסטערע געדאַנקען. אין דרויסען איז שוין דונקעל. עס ברענען די לאָמפען, אין זאַל אַ אומערטרעגליכע היץ און שטיקענדע לופט דריקט דאָס האַרץ.

— פראָצעס ביילים?...

און אפשר:

— פראָצעס דרייפוס?...

איך דערמאָן זיך אָבער אָן די ווערטער פון אַ פראַנצויזישען דיפּלאָמאַט. ביי אַ לאַנגען שמועס מיט מיר האָט ער מיר אַמאָל ערקלערט:

— מיר האָבען געהאַט אַ פראָצעס דרייפוס, יאָ, דאָס איז אמת, אָבער וואָס פאַר אַ שטורם דאָס האָט אַרויסגערופען אין גאַנצען לאַנד, מיט וועלכער רעאַביליטאַציע דאָס האָט זיך געענדיגט!..

— איהר, די ריכטער פון פראַנקרייך וועט משפּט׳ען און איהר וועט זעהען, וואָס אַזוינס איז פערבראָכען געוואָרען בשעת די אונצעהליגע פּאָגראָמען — האָט געשריען טאָרעס ווען ער האָט געענטפערט דעם געגנער.

יעדענפאַלס האָט ווילם פערזוכט דורכצופיהרען אין געריכט אַ שטיקעל אַנטיסעמיטישע מאָביליזאַציע. מיר ווייסען נישט, צי ער וועט עס ווייטער טון. אָבער ער וועט מוזען אייזען בייסען, אויב ער וועט אַוועקגעהן מיט דעם וועג...

דער, וואָס שווייגט

איך האָב נישט ליב, ווען דער פּראָקוראָר שווייגט. קיין וואָרט הערט מען נישט פון איהם ער קוקט זיך צו, ער הערט זיך אַריין און אין די שאַרפע אויגען זעהט מען ווי אַלץ ווערט פערשריבען אין זיין זכרון און צונויפגעוויקעלט ווי אַ מגילה. ווען די צייט וועט קומען, וועט ער אַרויסנעהמען די מגילה און וועט זי לייענען—אין זיין אייגענעם נוסח.

איך האָב נישט ליב ווען דער פיינד זיצט אַזוי שטיל און לאָזט פון זיך נישט וויסען.

און אפשר איז דאָס בעסער? אפשר וויל ער טאַקי אויסגעפינען דעם אמת? אפשר וויל ער טאַקי פערשטעהען, אַז הינטער דער גרויסער פערזענליכער טראַגעדיע פון שלום שוואַרצבאַרד איז דאָ נאָך אַ גרעסערע, אומפערגלייכליך גרעסערע טראַגעדיע פון דעם אַלטען פאָלק ישראל? אפשר הויבט ער שוין אָן פערשטעהן דעם געשיכטליכען זין פון דעם דאָזיגען משפּט?

שלום.

ער איז זעהר מיעד דער אָרימער. זעהר שטאַרק אויסגעמאַטערט. געשפּאַנט און איבערגעשפּאַנט. ער פערשטעהט איצט די בעדייטונג פון די צווי ווערטער:

— יום־הדין!...

פון צייט צו צייט שפּאַרט ער זיך אָן אָן דער פאָרענטשע פון זיין לאָזשע. די באַקען איינגעפאַלען. די אויגען ברענען. נישט שטענדיג האָט ער גענוג קראַפט צו געבען אַנ׳ענטפער מיט אַ קלאָרער שטימע. אַזוי ווי איניגע סטרונעס וואָלטען אָפּגעשמאַכט געוואָרען און געבען אַ קלענערען טאָן.

דאָס דאַרף מען פערשטעהן.

מיין גאָט, ווי האָבען זיך נעכטען געפיהלט אין זייערע קברים די הייליגע קרבנות פון דער פּראָסקוראָווער שחיטה?

נאָר די איינציגע פראַגע האָט געזשבערט אין מיין מוח בשעת מען האָט אַזוי לאַנג גערעדט וועגען דעם, צי איז פעטליוראַ שולדיג אין דעם פּראָסקוראָווער פּאָגראָם אָדער ניין, שאָטענס האָבען אָנגעפילט דעם זאַל און יעדער פון אונז האָט געפיהלט, אַז דאָ זענען זיי, דאָ, צוזאַמען מיט אונז. ווידער און ווידער האָט טאָרעס דערצעהלט טיילען פון דער געשיכטע ביז די געגנער האָבען איהם געצוואונגען צו שילדערען דאָס בילד פון אָנהויב ביז צום סוף.

ווי מעפיסטאָפעל פאַר דעם קרייץ אַזוי האָט זיך קאַמפּינטשי געבויגען און געקרימט און אויסגעשריען:

— ניין! אוממעגליך! איך לייד!...

— איהר ליידעט? האָט טאָרעס געענטפערט, איהר ליידעט? גוט! ליידעט!

פון ערשטען טאָג אָן קלינגט אין געריכט דאָס וואָרט „פּראָסקוראָוו“ און ווי עס ווייזט אויס וועט מען דעם קלאַנג הערען אַלע טעג, ביז צום לעצטען טאָג.

יאָ, דער פּראָצעס איז נויטיג געוועזען. אויב נישט צוליב אַלע איבעריגע פּאָגראָמען און הרוגים, איז יעדענפאַלס צוליב פּראָסקוראָוו אַליין, ווי שרעקליך די ווערטער שרייבען זיך:

— „פּראָסקוראָוו אַליין“.

אַנדערטהאַלב טויזענד קדושים, געפייניגטע, אומשולדיגע, אומוויסענדע, אָבער יודען.

מיר האָבען איהם געדאַרפט האָבען דעם פּראָצעס. דאָס דאַרפען אַלע יודען פערשטעהען, גוט פערשטעהען.

44 יאָהר.

דאָס איז געוועזען אומערוואַרטעט און דערפאַר איז דער איינדרוק געוועזען אַזוי געוואַלדיג גרויס. פּראָפעסאָר לאַנזשעווען האָט גערעדט, ערענסט, לאַנגזאַם, איבערצייגענד, מיט דעם אמת׳ען בעוואוסטזיין פון דער וויכטיגקייט פון זיין אויפגאַבע. דער גאַנצער זאַל האָט זיך צוגעהערט צו די ווערטער פון דעם גרויסען, וועלט־בעריהמטען געלערנטען. אויף יעדען אָנפאַל פון קאַמפּינטשי האָט ער געענטפערט מיט ווירדע און גרענעצלאָזען ערנסט. האָט קאַמפּינטשי נישט געפונען קיין אַנדער מיטעל אויסנוצען דעם פּראָפעסאָר׳ס עדות־זאָגען ווי אַ פראַגע צו טון:

— אָבער ווייסט איהר, אַז גאַנצע אַכט יאָהר האָט ער געוואַרט כדי צו דערהרג׳ענען פעטלוראַ׳ן?

— 44 יאָהר האָט איהר געוואַרט, כדי אָפּצונעהמען עלזאַס לאָטרינגען!

פּראָפעסאָר לאַנזשעווען האָט נישט געפונען נאָך קיין צייט צו ענטפערען ווי שלום שוואַרצבאַרד איז אויפגעשפרונגען און אַריינגעוואָרפען:

די ווירקונג איז געוועזען אומגעהויער גרויס, דאָס איז נישט קיין אויסגעלערנטער ענטפער. אַ געשריי פון אינעווייניג. שוואַרצבאַרד האָט פערשטאַנען די סיטואַציע.

וו. ג—ן.

שוואַרצבאַרד און זיין פערטיידיגער.

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז צום „נייעם פאָלקסבלאַט“).

מיט אַ טרויעריג האַרץ זענען יודען צוגעגאַנגען צום דאָזיגען גרויסען פּראָצעס. דער אָנגריף פון שנאה און בלבולים איז געווען געוואַלדיג גרויס. אָבער שוין נאָכ׳ן ערשטען טאָג און אוודאי—אוודאי נאָכ׳ן צווייטען און דריטען טאָג איז די לאַגע אַ סך אויפגעקלערט און לייכטער געוואָרען.

קודם־כל — שוואַרצבאַרד. ער מאַכט דעם בעסטען איינדרוק אין זאַל. די פראַנצויזישע פּרעסע האָט איהם אויסער זיין שלעכטען פראַנצויזישען אַקצענט גאָרנישט פאָרצוואַרפען. אַלע זיינע אַרויסטריטען זענען טאַקטישע פול מיט ווירדע. אַזוי רעדט נישט קיין מערדער, אַזוי רעדט אַ מענש, וואָס האָט געוואָלט זיין לעבען מקריב זיין פאַר יודישע עוולות, אַזוי רעדט אַ גרויסער אידעאַליסט, וואָס יעדער טראָפּען בלוט אין איהם איז דורכגעווייקט אין גרויסע גייסטיגע יסורים.

איצט קומט זיין פערטיידיגער, טאָרעס. מיר ווייסען אַלע וועגען די אַטאַקעס, וואָס זענען געגאַנגען געגען איהם אין יודישען לאַגער פון בעדייטענדע פערזענליכקייטען און עס זענען גענוג בלויז די עטליכע טעג פון פּראָצעס, כדי פעסטצושטעלען, אַז אַלע אָנפאַלער אויף איהם זענען נישט גערעכט געווען, עס איז זיך פשוט שווער פאָרצושטעלען אַנ׳אַנדער אַדוואָקאַט אויף זיין אָרט, אָהן דער דאָזיגער לייבען־שטים, אָהן דעם דאָזיגען, כ׳וואָלט זאָגען, נביאישען שטראָפערישען פּאַטאָס, מיט וועלכען ער בייטשט דערווייל יענע עדות, וואָס דאַרפען אייגענטליך זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אַנשטאָט שוואַרצבאַרדען, די אַלע מיניסטאָרען, גענעראַלען, וואָס קומען מליץ־יושר זיין פאַר דעם „באַטקאַ“.

עס איז שווער אין אַ פראַנצויזישען געריכט צו קומען און בערעכטיגען שחיטות אויף הילפלאָזע מענשען, אויף פרויען און קליינע קינדער. דערפאַר געפינען זיך טאַקי, די ציוויל־אַדוואָקאַטען מצד די אָנקלאָגער אין זעהר אַ שווערער לאַגע. ווען טאָרעס הויבט אָן דונערן: פּראָסקוראָוו, פעלשטין, זשיטאָמיר, אָוורוטש, — פיהלט מען, ווי בלוט גיסט זיך אין׳ם דאָזיגען זאַל, — און ס׳איז אומגעהויער שווער דאַן צו ענטוויקלען אַ פּלפּול וועגען נאָמינאַלער, אַדמיניסטראַטיווער, צי פערזענליכער פעראַנטוואָרטליכקייט, ווי דאָס פּרובט זיך גאַנץ אָפט דער אָנקלאָגער, דער גרויסער חריפישער קאָפּ, קאַמפּענטשי. דער פשוט׳ער פראַנצויז, די געשוואוירענע ריכטער, וועט דאָס נישט פערשטעהן, ער ווייס איין זאַך: נישט בעוואָפענטע געגען בעוואָפענטע, ווי אין דער מלחמה, נאָר בעוואָפענטע געגען הילפלאָזע, געגען פרויען און קינדער, האָבען גערויבט, געשענדעט, געמאָרדעט, — און קיין איין שולדיגער איז נישט בעשטראָפט געוואָרען, און דער קאָפּ פון דער מאַכט איז דאַן געווען פעטלוראַ, און שוואַרצבאַרד׳ס פאַמיליע האָט פערלוירען 15 מענשען אין די דאָזיגע ווילדע שחיטות, קיין געריכט איז נישט געווען, האָט שוואַרצבאַרד געמעגט זיך אַליין בעשטימען פאַר דעם ריכטער, ווי דאָס האָט אַזוי קלוג און איבערצייגענדיג אויפגעקלערט פאַר׳ן געריכט דער עדות פון דער פערטיידיגונג, דער גרויסער פראַנצויזישער געלעהרטער, פּראָפ. לאַנזשעווען.

די שלעכטע שטימונג פון פאַר׳ן פּראָצעס איז פערשוואונדען. מיר זענען אַריין אין אַ סיטואַציע פון אויפקלערען, אויפפלאַנטערען דעם קנויל. די עדות פון דער פערטיידיגונג וועלען האָבען דאָס וואָרט.

מ. פ—ר.

פּאַריז.

דעמאָנסטראַציע פון פרומע יודען

אָרטאָדאָקסען פאָדערען פערמאַכען ראש־השנה אַ סאָוויעטישען קאָאָפּעראַטיוו.

מאָסקווע, (י.ט.אַ.) אין שטעטעל נאַהאַראַטאָווע, כערסאָנער קרייז, האָבען פרומע יודען איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע געגען אָרטיגען סאָוויעטישען קאָאָפּעראַטיוו, וועלכער האָט געהאַנדעלט אום ראש־השנה. אַ גרופּע יודען איז אַרויס אויפ׳ן גאַס אין טליתים און געשריגען: „פערמאַכט די קראָם, מיר וועלען פערשטיינען“. אַזוי ווי מען האָט אַרויסגערופען פּאָליציי, איז דער עולם זיך פונאַנדערגעלאָפען.

אַ שטאָט איז אַ שמד־געפאַהר.

אויפרופען געגען דער אנטי־רעליגיעזער קאַמפּאַניע.

ריגע. (י.ט.אַ.) אין שטעטעל טעפּליך (אומאַנער קרייז) זענען פונאַנדערגעוואָרפען געוואָרען געדרוקטע אויפרופען געגען דער אַנטי־רעליגיעזער פּראָפּאַגאַנדע. דער אויפרוף איז דער עיקר געווענדעט צום פּאַרזיצער פון אָרטיגען האַנדווערקער־פּאַראיין, וועלכער ווערט אויפגעפאָדערט נישט צו בעטייליגען זיך אין דער אַנטי־רעליגיעזער קאַמפּאַניע, ווייל עס דראָהט אַ געפאַהר אַז אַ גאַנצע שטאָט יודען זאָל זיך שמד׳ן.

מ׳שיקט אַרויס פון אַמעריקאַ.

ניו־יאָרק. (י. ט. אַ.) 168 אימיגראַנטען, וועלכע זענען צוליב פערשידענע סיבות אומטערגעוואָרפען דעם געזעץ וועגען אַרויסשיקען אימיגראַנטען פון אַמעריקע, זענען נעכטען געבראַכט געוואָרען אויף עליס־איילאַנד און וועלען אַוועקגעשיקט ווערען צוריק קיין איירָאָפּאַ. אַ טייל פון זיי ווערט בעשולדיגט, אַז זיי האָבען זיך אַריינגעשמוגעלט אָהער געגען דעם קוואָטע־געזעץ, אַנדערע ווערען בעשולדיגט אין ווייסען שקלאַפען־האַנדעל. צווישען די 168 אימיגראַנטען געפינען זיך 50 פרויען.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32־41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועענעריש און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען, מיט היילונגס־קוואַרץ לאַמפּען (האַר־אויספאַל).
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

Dr. J. POLAKOW
קינדער־קראַנקהייטען
Konstantynowska 37a,
telefon 39-75
עמפּפאַנגט פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג, אין דער רעקטשניצע אויף׳ן נייעם מאַרק, פעטרי׳. 294 פון 1½ ביז 3 נאָכמיטאָג.
089

Dr. med. I WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ס ע. פאַר לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג און פון 4—6 אין דער לעטשניצע „וואולקאַ“

דאס לאדזער לעבען

לאדז
25 אָקטאָבער 1927

25 דינסטאָג כט תשרי תרפ"ט.	אָקטאָבער זון-אויפגאַנג 6.14 זון-אונטערגאַנג 4.25 לענג פון טאָג 10.11

אַ דאַנק פון פינאַנץ-מיניסטער.

(—) דער צענטראַלער סוחרים-פעראיין, פיעטריקאָווער 10 האָט היינט בעקומען אַ בריף אונטערגעשריבען פון פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש. אין'ם בריף דאַנקט דער מיניסטער דעם פעראיין פאַר דער גראַטולאַציע - דעפעשע פון פעראיין ביי דער פינאַליזירונג פון דער אויסלענדישער הלואה.

פון די שולען.

(:) דאָס שול-קוראַטאָריום האָט אַרויס-געגעבען אַ צירקולאַר, לויט וועלכען די שולען וועלען נישט טעטיג זיין פון 29. אָקטאָבער ביז'ן 2. נאָוועמבער.

נומער 17.
נאָך אַ נייע טראַמוואַי-ליניע.

(מ) היינט 2 אַ זייגער בייטאָג וועט אַ קאָמיסיע לוסטרירען די נייע טראַם-וואַי-ליניע, וועלכע וועט געהען פון האַ-לער-פּלאַץ, איבער זשעלאָנע, אַל. קאָש-טשושקי, בענעדיקטאַ, פּיעטריקאָווער, גלובנאַ, קילינסקי, נאַפּיורקאָווסקאַ און רוימאַנט-פּלאַץ און צוריק. די נייע ליניע וועט האָבען דעם נומער 17 און וועט אָנהויבען צו קורסירען מאָרגען דעם 26. ד. ח.

ליקווידירט דעם שטרייק פון די האַלץ-אַרבייטער.

(§) נעכטען איז אין אַרבייטס-אינ-ספּעקטאָריאַט פאָרגעקומען אַ קאָנפע-רענץ וועגען דעם שטרייק אין די האָלץ-פאַבריקען, ביידע צדדים האָבען זיך ‏" אויסגעגלייכט, די אַרבייטער זאָלען בעקומען 5 פּראָצענט הוספה, היינט הויבט זיך שוין אָן די אַרבייט אין אַלע האָלץ-בעאַרבייטונגס-פאַבריקען.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָל-גענדע אַפּטייקען: פ. וואָיציצקי (נאַפּיור-קאָווסקאַ 27), וו. דאַניעלעצקי (פּיעט-רקאָווער 127), פ. איליניצקי און י. דימער (וואָלטשאַנסקאַ 37); ליינוועבּ (נייער-מאַרק 2), י. האַרטמאַן (מלינאַר-סקאַ 1), י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָוו-סקאַ 80).

פון געריכט.
3 יאָהר טורמע פאַר קאָמוניזם.

(§) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעם 21-יעהריגען יוזעף שימאַנסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער יוגעגד און אין אויסהענגען אין באַלוט פּלאַקאַטען, וועלכע האָבען גערופען צו דעמאָנסטרי-רען דעם 1 מאַי.

דאָס געריכט האָט פער'משפט שי-מאַנסקי'ן אויף 3 יאָהר שווערע טורמע און פערלירען די רעכט.

וואַלאָריזירט אַ היפּאָטעק-חוב

(§) אַן'אינטערעסאַנטען פּראָצעס, וועלכער קען האָבען אַ פּרינציפּיעלע בעדייטונג האָט בעהאַנדעלט דאָס אַפּע-לאַציע-געריכט אין וואַרשאַ. דער הויז-בעזיצער פון פאַנסקאַ 60 איז געוועזען שולדיג אַ געוויסען מאַקאָווסקי 55,000 רובעל היפּאָטעק-חוב פון פאַר דער מלחמה. מאַקאָווסקי האָט נישט געוואָלט נעהמען קיין צינזען פון 1922 אָן, און האָט זיך אָפּגעזאָגט צו רעגולירען דעם חוב אויף 25 פּראָצענט און געפאָדערט דער בעל-חוב זאָל בעצאָהלען דעם חוב אין גאָלד.

דער הויז-בעזיצער האָט זיך געווענ-דעט צום געריכט מיט אַ בקשה צו וואַלאָריזירען דעם חוב. דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט געפּסקנט די סומע צו וואַלאָריזירען אין גאָלד פאַר 42,166 זלאָטעס.

קאָנטראָלע פון רעזערוויסטען.

(מ) מאָרגען מיטוואָך, דעם 26 אָקטאָ-בער דאַרפען זיך שטעלען צו די קאָנ-טראָל-קאָמיסיעס פאָלגענדע רעזערוויסטען און לאַנד-שטורם (פּאָספּאָליטע-רושעניע).

קאַטעגאָריע A, C און C1 פון יאָהר-גענג 1901, 1899, 1887 אַלע אָהן אונטערשיד, און די יאָהרגענג 1890 ביז 1898, וועלכע האָבען זיך אין די יאָהרען 1925 און 1926 געדאַרפט צו-שטעלען און צוליב געוויסע סיבות זיך נישט צוגעשטעלט.

די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ. ק. או 1 (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11) יאָהרגאַנג 1887 מיט די פאַמיליען נעהמען O און P אין לאָ-קאַל לעשנאַ 7/9 אין קאָשאַרען פון 28-טען פּולק.

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Ki – Ka, אין לאָקאַל פון 31-טען פּולק. (קאָנסטאַנטינער 62).

די וואָס וואוינען אין שטח פון פּ. ק. או 2 אין פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 10, יאָהר-גאַנג 1887 פאַמיליען-נעמען M ביז Z. אין לאָקאַל לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28-טען פּולק).

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 7 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען A ביז D אין לאָקאַל קאָנסטאַנטינער 81, (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַיאַן.

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה. די רעזערוויסטען דאַרפען זיך צושטעלען פּינקטליך מיט זייערע מיליטערישע און פּער-זענליכע דאָקומענטען.

דער צוזאַמענפאָהר פון די פּוילישע שטעט.

(:) נעכטען איז קיין לאָדז צוריקגע-קומען די דעלעגאַציע פון די ראַטמענער, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין דעם צו-זאַמענפאָהר פון די פּוילישע שטעט אין פּויזען.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר זענען אַרומגע-רעדט געוואָרען אַ רייהע וויכטיגע און אַקטועלע פראַגען. צווישען אַנדערע אויך די פראַגע פון דער בוי-בעוועגונג.

נאָך די רעפעראַטען וועגען דער דאָ-זיגער אַנגעלעגענהייט האָט דער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי געהאַלטען אַ רעדע. אין וועלכער ער האָט בעטאָנט די נוצליכע טעטיגקייט פון פערבאַנד פון די פּוילישע שטעט.

די ליסטע פון די מיטגלידער פון דער הויפּט-פערוואַלטונג איז פערגרע-סערט געוואָרען פון 30 אויף 40. אין דער הויפּט,פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען 3 יודען, לאַוויק יאָעל פון לאָדז, סענ. קערנער און ראַטמ. עהר-ליך פון וואַרשאַ. אין דער רעווידיר-קאָמיסיע איז פון די יודען אַריין ראַט-מאַן לעוו פון וואַרשאַ.

קאָנפערענץ וועגען הויבען דעם היגיענישען מצב
פון די חדרים, תלמוד-תורות און יודישע שולען.

אין לאָקאַל פון רב'ס תלמיד-תורה איז דורכ'ן דאָקטאָר - היגיעניסט פון „טאָז" צונויפגערופען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון אינהאַבער פון שולען, חדרים, פאָר-שטעהער פון תלמוד-תורות און מלמדים, וועלכע שטעהען אונטער דער היגיעני-שער השגחה פון „טאָז", כדי אויסצואַר-בייטען אַ געמיינזאַמען פּראָגראַם פון אַרבייט, ווי אַזוי בעסער אָוועקצושטע-לען די היגיענע אין די דערמאָהנטע לעהר-אַנשטאַלטען.

די קאָנפערענץ איז צונויפגערופען געוואָרען אין לאָקאַל פון רב'ס תלמיד-תורה. נאָך אַ קליינעם שפּאַציר מיט די געסט איבער די צימערן פון דער תלמוד תורה עפענט דער שול-דאָקטאָר פון „טאָז" די קאָנפערענץ.

אין זיין רעפעראַט ווייזט ער אָן אויף די קליינע ערפאָלגען מכח'ן דערגרייכען אַ געוויסע מדרגה פון היגיענישען צו-שטאַנד אין אַ גרויסען טייל פון די חדרים. ער האַלט, אַז ביי אַ געוויסער אָנשטרענגונג מצד די לעהרער און די מלמדים, וואָלט מעגליך געווען צו צווינגען די עלטערן, אַז זיי זאָלען זיך אָפּ-געבען מיט דער ריינקייט פון זייערע קינדער. ער פערענדיגט דערמיט, אַז די לעהרער, מלמדים און חדרים-אינהאַבער, וועלכע האָבען אַ גאַנצען טאָג די קינ-דער אונטער זייער רשות, דאַרפען אין זין פון אונזערע אור-אַלטע טראַדיציעס מיטהעלפען איינצוואָרצלען אין די קינ-דער די אידעע פון היגיענע.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בע-טייליגט די ה"ה מיעלניק, שולדענריין, פּערלאַ, זשעלאָנקאַ, עדעלשטיין, אַבּזאַק א. אַנד. ה' מיעלניק בעטאָנט, אַז ביי אַ גוטען ווילען און געשיקטער אָרגאַני-זאַציע קאָן מען אין אַ קלענערער צאָהל שעה'ן אויסלערנען די קינדער מעהר ווי צווינגענדיג זיי צו זיצען פערמאַטערט 10 שעה.

דער אויספיהר פון די דעבאַטען איז געווען, אַז מ'דאַרף לעגען גרויס אַכט אויף דער היגיענישער זייט פון די קינ-דער. מצד די רעדנער איז אויך אָנגע-וויזען געוואָרען, אַז לערנען 10 שעה אין טאָג איז אַ צו שווערע לאַסט פאַר שוואַכע קינדער. די פערזאַמעלטע זאָגען זיך דעריבער אַרויס צו רעאָרגאַניזירען און פעראיינהייטליכען די למודים און די צאָהל שעה'ן אין אַלע שולען, תלמוד תורות און חדרים. צו דעם צוועק וואָלט כדאי געווען צונויפצורופען אַ קאָנפע-רענץ פון קאָמפּעטענטע פערזאָנען, ווי: רבנים, ראשי - ישיבות, פּעדאַגאָגען און דאָקטוירים, וועלכע זאָלען בעהאַנדלען די אַזוי וויכטיגע פראַגע.

די ה"ה שולדענריין, זשעלאָנקאַ, עדעלשטיין און וועבער האָבען אָנגעוויזען אויף דער נויטיגקייט פון צוריק אויפ-לעבען דעם פעראיין פון אינהאַבער פון שולען און חדרים, וועלכער וואָלט דורך זיין אויטאָריטעט צוגעהאָלפען דעם שול דאָקטאָר אין אָפּהיטען די היגיענע און גלייכצייטיג וואָלט ער אָפּגעשאַפט די אומגעזונדע קאָנקורענץ צווישען די חדרים און שולען. צו דעם צוועק איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע רופט צונויף אויף דעם 25 ה. ח. אַ קאָנפערענץ אין לאָקאַל פון רב'ס תלמוד-תורה.

אין פאָלקס-שולען איז פערבאָטען אַנצוווענדען לייב-שטראָף.
אַ תשובה פון שול-קוראַטאָריום צום ד"ר שוויג.

סוף אַפּריל האָבען מיר געבראַכט אַ ידיעה וועגען אויפרעגענדען פאַל, ווען ה' אורבאַנסקי, אַ קריסטליכער לייטער פון דער יודישער פאָלקס-שול נומער 121 האָט אויף אַן'אונערהערטען אופן צו-שלאָגען אַ יודישען שילער.

ד"ר שוויג האָט זיך דאַן געווענדעט צום שול-קוראַטאָריום, וועלכער האָט פעראָרדענט דעם שול - אינספּעקטאָריאַט דורכצופיהרען אַן'אויספאָרשונג. איצט איז די אויספאָרשונג אַדורכגעפיהרט געוואָרען, און דאָס שול-קוראַטאָריום האָט צוגעשיקט דעם ד"ר שוויג אַ תשובה אין וועלכער ס'ווערט מיטגע-טיילט, אַז די אויספאָרשונג „האָט נישט פעסטגעשטעלט פּרינציפּיעל די ריכטיג-קייט פון די פאָרוואורפען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען דעם לייטער".

גלייכצייטיג ווערט צוגעגעבען, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ענין האָט דאָס קוראַטאָריום אַרויסגעגעבען אַ ציר-קולאַר, אַז „אין די פאָלקס-שולען איז פערבאָטען אָנצוווענדען לייב-שטראָף".

אַן'אינטערעסאַנטע געשיכטע כ'לעבען: דאָס יונגעל איז צושלאָגען, אַז אויפ'ן לייב זענען ביי איהם געבליבען בלויע סמנים פון די קלעפּ („סיניאַקעס"), און די אויספאָרשונג שטעלט פעסט, אַז דער פאָרוואורף איז „אין פּרינציפּ נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען". אויפ'ן אָרט פון'ם לייטער איז דאַן פערעפּענטליכט גע-וואָרען אַ קאָנקורס, הגם דער לייטער איז נאָך ביז איצט אויף זיין אָרט פער-בליבען.

צי זאָל דאָ נישט אָנגעווענדעט ווערען די מעשה, אַז די אונטעראָפּי-צירשע האָט זיך אַליין אָפּגעשמיסען?

פערזאַמלונג פון „טאָז".

(—) זונטאָג אין אָוועגד איז פאָרגע-קומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „טאָז", צו דער פערזאַמלונג איז געקו-מען אַ פערהעלטנישמעסיג קליינע צאָהל מיטגלידער. אַלס פאָרזיצענדער איז גע-וועהלט געוואָרען דיר. פּערעלמאַן.

דער אַלגעמיינער בעריכט האָט אָב-געגעבען אינזש. לעבענהאַפט די בע-ריכטען פון די סעקציעס האָבען אָבגע-געבען ראַטמ ד"ר שיפּמאַן, ד"ר וואָלפ-זאָן, אינזש. זאָנענבערג און ד"ר שוואַל-בע. די טעטיגקייט פון „טאָז" פאַר'ן יאָהר 1926 האָט זיך לויט'ן בעריכט זעהר שטאַרק צוואוקסען. עס איז אויס-געבויט געוואָרען נאָך אַ שטאָק אויפ'ן לאָקאַל און ס'זענען געגרינדעט געוואָ-רען אַ גאַנצע רייהע נייע אינסטיטוציעס.

אין דער דיסקוסיע פון בעריכט האָ-בען זיך בעטייליגט די ה"ה: קאַגאַן, ד"ר אוריסאָן, ד"ר פעלדמאַן א. אַ.

צוליב דער שפּעטער צייט איז די פערזאַמלונג איבערגעריסען געוואָרען און איז אָבגעלעגט געוואָרען אויף אַ צוויי-טען טערמין.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז פון די אָנוועזענדע אויף דער פערזאַמלונג האָ-בען אַלע גערעדט יודיש, וואָס איז זעהר אַ דערפרעהענדע דערשיינונג, בעת דאָס רוב פערוואַלטונגס-מיטגלידער האָ-בען דוקא גערעדט פּויליש.

„אררט"
עפענט זיך היינט.

אין דער שטיל האָט זיך עס געוועבט און געהאַלטען אין ווערען —

אַ יודיש באמת קינסטלעריש טעאַטער אין לאָדז אָהן אויפגעבלאָזענעם פּוץ, אָהן גענאַרערישער רעקלאַמע!

מען האָט אונז נאָר פון צייט צו צייט — זעהר זעלטען — געלאָזט הערען, אַז אין לאָדז בויט זיך עפּיס שענעס, בעדייטענדעס, נאָר די אָנזאָגען זענען גע-ווען אַזעלכע בעשיידענע, אַזעלכע אומ-זיכערע, אַז דער פער'אַרבייטער לאָדזער מענש, וואָס האָט יאָ אַמאָל געהאַט אַ שטיקעל אינטערעס און סענטימענט פאַר יודיש טעאַטער, האָט סקעפּטיש אָוועק-געמאַכט מיט דער האַנד:

— עט, עס וועט דערפון גאָרנישט זיין! אַז וואַרשאַ יכול'ט נישט, טאָ ווי-אַזוי אַ שטייגער, וועט לאָדז קענען!?

ביי דער לעצטער טעאַטער-פּראַקטיק האָט זיך עס נישט געקאָנט גלויבען; ס'איז טאַקי זעהר שווער געווען צו גלויבען, און דאָך —

דאָך שטעהען מיר פאַר אַ פאַקט:

ביי אונז אין לאָדז ווערט היינט גע-עפענט אַ קינסטלערישער טעאַטער!

צוויי יאָהר האָט מיט גרויס מסירת נפש, ביישטעהענדיג די שווערסטע נסיונות אַ קליינע גרופּע לאָדזער בעגאַבטע יונגע-לייט געלערענט טעאַטער.

געלערענט, געשטודירט, געזוכט, גע-אַרבייט לשמה אין זייער סטודיע, וואָס איז אָנגעפיהרט געוואָרען פון גוטע טעאַטער-פּעדאַגאָגען, געניסטערט אין די וועגען פון מאָדערנעם טעאַטער-שאַפען, אויסגעפּרובט כל'ערליי מיטלען פון איצ-טיגער טעאַטער-טעכניק, און איצט שטעלט זיך אָן די קליינע עקזאַלטירטע גרופּע סטודיאַנטען פאַר אַנ'עקזאַמען פון דער לאָדזער יודישער געזעלשאַפט, פאַר וועלכער דאָס טעאַטער אַלס ערשט-ראַנגיגער קולטור-פאַקטאָר איז ליב און טייער.

מיט גרויסען ערנסט פאַר דער פער אַנטוואָרטליכקייט, וואָס זיי נעהמען אויף זיך, און מיט יוגענדליכע ציטערדיגע הערצער עפענען זיי היינט דינסטאַג צום ערשטען מאָל דעם פאָרהאַנג פון זייער טעאַטער.

מיט ציטערדיגע הערצער וואַרטען מיר אויך אויף דעם דאָזיגען ערנסטען מאָמענט אין דעם קולטור-לעבען פון אונזער יודישען לאָדז —

מיר וואַרטען מיט אומגעדולד און מיר האָפען אויף אונזערע געראָטענע קינדער, וואָס האָבען זייער קליינע תיבה אָפּגע-שטעלט אויפ'ן "אררט" אין דער קולטור-לאָזער סביבה פון אונזער שטאָט, וואָס טרינקט זיך אין מבול פון שווערער פּי-זישער אַרבייט, און מיר ווינשען זיי דעם גרעסטען דערפאָלג אין זייער התחלה!

לאָמיר, לאָדזער גלויבען!

לאָמיר, לאָדזער מיט אונזער ראַט און טאַט זיי אונטערשטיצען, וואָרום—ס'האָ-בען דאָך שוין געטראָפען פיל פאַלען, ווען אויף לאָדז האָט מען געקאָנט זאָ-גען: כי מלאָדז תיצי תורה!

אַזאַ ערענסטע, אַזאַ פעראַנטוואָרטלי-כע אַרבייט, ווי די סטודיע האָט ביז איצט בשלימות געטון, געהט נישט לאיבוד, און אונזער חוב איז איצט נישט צו בלייבען שטעהן פונדערווייטען.

בענעפיס פון אַרטיסט מאַכאַראָווסקי.

(—) מיטוואָך דעם 2 נאָוועמבער פּיי-ערט דער בעקאַנטער אַרטיסט מאַכאַראָוו-סקי דעם 20-יעהריגען יובילעאום פון זיין אַרבייט אויף דער יודישער ביהנע. מאַכאַראָווסקי איז גוט בעקאַנט דעם לאָדזער יודישען טעאַטער-פּובליקום. ער האָט מיטגעמאַכט אַלע ליידען און פריידען פון יודישען טעאַטער און מיט ליב אויסגעדויערט אין קאַמף פאַר דער עקזיסטענץ פון יודישען טעאַטער. דעם 2-טען נאָוועמבער קומט דעריבער פאַר אַ גרויסע בענעפיס-פאָרשטעלונג לכבוד דעם יובילאַר.

די הילף-ארבייט פון רעטונג-קאמיטעט.

בעת'ן גרויסען ווירטשאפטליכען קריזיס אין פוילען, ווען דער גרעסטער טייל יודישע סוחרים, האנדווערקער קליינ-פאבריקאנטען זענען געווען רואינירט, ווען דער דלות האט געקלאפט אין דער טיר פון אזעלכע בכבוד'ע מענשען, וואס זענען ערשט נעכטען געווען פערזארגט מיט פרנסה, ווען די פעראריימונג ביים רוב יודען איז געווארען אנ'אונגעהויערע — איז אין לאדז ענטשטאנען א רעטונגס-קאמיטעט. דער נאמען פון דער אינסטיטוציע האט געזאלט זיין אויך איהר אינהאלט. אבער די פראקטישקייט פון די לאדזער האט אונטערגעזאגט די גרינדער און הויפט-טוער, אז פון דער אינסטיטוציע זאל געבוירען ווערען א וויכטיגע און זעהר נוצליכע פאזיציע פאר ווירטשאפטליכען אויפבוי פונ'ם יודישען קליינעם און מיטעלען סוחר, האנדווערקער און אפילו קליין-פאבריקאנט. און בעת ס'האבען אנגעהויבען אנקומען די אונטערשטיצונגען פון אמעריקאנער „דזשאינט" פאר די רעטונג-קאמיטעטען, וואס זענען געשאפען געווארען אין פוילען, האט מען די דאזיגע אונטערשטיצונג טאקי פערטיילט אויף שטיצע צו 5 און 10 זל.

די לאדזער טוער, וואס האבען זיך געשטעלט בראש פון דער אינסטיטוציע, האבען עס געטון אנדערש. זיי האבען איינגעזעהען, אז אין לאדז קען מען מיט א הלואה פון א פאר הונדערט און אמאל אפילו פון איניגע צעהנדליג זלאטעס, דערהאלטען א פרנסה ביי א פאמיליע. מ'האט דעריבער דאס געלד נישט פערטיילט, נאר צוגעשאפט א ביסעל פון אייגענע קוועלען און אנגעהויבען ארויס געבען הלואות, וועלכע האבען געדארפט צוריקגעצאהלט ווערען אין 8—10 חודש'דיגע ראטעס. די מיטלען זענען געווען קליין און די צאהל פון די, וואס האבען זיך געניטיגט אין די הלואות, איז געווען זעהר גרויס. און דאך האט דער לאדזער רעטונגס-קאמיטעט אין די 19 חדשים פון זיין עקזיסטענץ אויפגעטון אזוי פיל, אז ער קען גענומען ווערען פאר א מוסטער אין גאנץ פוילען. אגב דארף דא בעמערקט ווערען, אז די אלע איצטיגע רעטונגס-קאמיטעטען און פאלקס-בענק אין פוילען, זענען טאקי געשאפען געווארען, אדער אומגעוואנדעלט געווארען לויט'ן לאדזער מוסטער.

די מיטלען פונ'ם לאדזער קאמיטעט לאזען זיך אויס. דער „דזשאינט" האט זיינע סובסידיעס פאר פוילען געקירצט און פאר לאדז אינגאנצען אבגעשטעלט. אלץ, וואס דער קאמיטעט האט פערמאגט, האט ער ארויסגעבארגט. מוזען איצט געשאפען ווערען נייע מיטלען, כדי צו קענען העלפען נאך הונדערטער נויטבעדערפטיגע. די פערוואלטונג פון רעטונגס-קאמיטעט האט דעריבער אויף זונטאג צוזאמענגערופען א בעראטונג, פאר וועלכע ס'איז אבגעגעבען געווארען א בעריכט.

נאכדעם, ווי דער פרעזעס ה' ב. וואקס האט געעפענט די פערזאמלונג — האט ה' באנאש אפגעגעבען א טעטיגקייטס-בעריכט פון דער אינסטיטוציע זייט דעם אנהויב פון איהר עקזיסטענץ.

עס שטעלט זיך ארויס, אז פון 1. מערץ 1926 ביז'ן 1. יאנואר 1927 זענען בעטראכט געווארען 3720 ביטעס, פון וועלכע עס זענען גינסטיג ערלעדיגט געווארען 3150. פון הלואות האט גענאסען דער האנדעל 367.654 זל. (1876 פערזאן) די קליין-אינדוסטריע 44.440 זל. (161 פערזאן); האנדווערק — 114.790 זל. (592 פערזאן); פרייע פראפעסיעס — 22525 זל. (121).

פון 1. יאנואר 1927 ביז'ן 1. אקטאבער ד. י. זענען שוין אריינגעפלאסען נייע 3073 ביטעס.

אין אלגעמיין זענען אין משך פון די גאנצע 19 חדשים' עקזיסטענץ פון רעטונגס-קאמיטעט אריינגעפלאסען 7476 ביטעס, 6773 זענען גינסטיג ערלעדיגט געווארען; פון שטיצע האבען גענאסען 6156 פערזאן (ס"ה 653 אפזאגען) דערביי האט דער האנדעל גענאסען פון הלואות אין א סכום פון 766904 זל.; אינדוסטריע — 100850 זל.; האנדווערק — 311445 זל.; פרייע פראפעסיעס — 48070 זל. ד. ה., אז ארום און ארום האבען בעקומען הילפס-מיטלען 6156 פערזאן אויף א סומע פון 1227269 זל. דערפון האט דער האנדעל גענאסען 62,5 פראצענט פון דער גאנצער סומע, די אינדוסטריע 8,2 פראצענט, דאס האנדווערק — 25,4 פראצענט, פרייע פראפעסיעס — 3,9 פראצענט.

די געבראכטע ציפערען בעווייזען די גרויסע אויפטוען פון יודישען רעטונגס-קאמיטעט פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

נאכ'ן בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א וכוח, בעת וועלכען די ה"ה: וואקס, בודזינער א. אנד. האבען אנגעוויזען, אז ס'איז דרינגענד נויטיג צו שאפען נייע מיטלען, כדי מ'זאל קענען פיהרען א ווייטערדיגע טעטיגקייט און גערופען די יודישע געזעלשאפט צו מיטארבייט.

די פערזאמעלטע האבען ארויסגעדריקט זייער אנערקענונג דער פערוואלטונג פאר איהר מיהזאמער ארבייט און פערפליכטעט זיך אנצוהויבען א זאמלונג, כדי צו שטארקען די קאסע פון קאמיטעט, ס'איז קיין ספק נישט, אז די יודישע געזעלשאפט וועט זיך אפרופען און די זאמלער וועלען זעהר פריינדליך אויפגענומען ווערען.

וועגען קאנסיגנאציע-לאגערן פון אויסלענדישע פירמען אין לאדז.

(ס) נעכטען איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא דער דירעקטאר פון לאדזער סוחרים פעראיין אדוו. היימאן, כדי צו אונטערוועגירען אין פינאנץ-מיניסטעריום וועגען רעגולירען די רעכטליכע לאגע פון די פארשטעהער פון אויסלענדישע פירמעס, וועלכע האבען נישט קיין רעכט צו האלטען קאנסיגנאציע-לאגערן און איינקאסירען געלד פאר זייערע פירמעס.

לאדז און אפילו דער מלוכה-אוצר ליידט דערפון גרויסע הזיקות, ווייל די אויסלענדישע פירמעס האבען איבערגעטראגען זייערע לאגערן פון לאדז קיין דאנציג.

א רויב-אנפאל אין א צוג.

(—) עהערנעכטען ביינאכט איז פארגעקומען א באנדיטען אנפאל אין צוג וואס איז געגאנגען פון ווארשא קיין קאליש איבער לאדז.

אין אנ'אפטיילונג פון 2. קלאס איז אריינגעקומען אנ'עלעגאנטער מאנספערשוין ארויסגעריסען פון האנד דעם בייטעל פון דער פרוי בעער, א פרוי פון א פולקאווניק און איז ארויסגעשפרונגען פון וואגאן.

אין בייטעל האט זיך געפונען א גרעסערע סומע געלד.

א מעשה מיט א ירושה-שטייער.

מיט א צייט-צוריק זענען געשטארבען דאס קינדערלאזע פאר-פאלק מאריץ און ראזאליא פרענקעל און האבען איבערגעלאזט זייער פערמעגען 50 פראצענט פאר דער יודישער קהלה און די צווייטע העלפט פאר זייערע קרובים. א חוץ די וואס האבען זיך גע'שמד'ט.

אויף א זיצונג פון קהלה-ראט איז בעשלאסען געווארען די נדבה אנצונעהמען, די יורשים האבען געדארפט אפצאהלען 22 טויזענד זלאטעס ירושה-שטייער, (די קהלה איז פון דעם שטייער בעפרייט) אזוי ווי זיי האבען עס נישט איינגעצאהלט און צום חוב זענען דערווייל געוואקסען אויך צינזען, האט די פינאנץ-קאמער בעשטימט אויף נעכטען א ליציטאציע פונ'ם בעוועגליכען פערמעגען. די קהלה-פערוואלטונג האט נאטירליך אנ'אינטערעס, אז פאר די זאכען, וואס ווערען פערקויפט זאל דערגרייכט ווערען דער העכסטער פרייז. זי איז אבער נישט געווען פארגעברייט צו דער ליציטאציע און זיך ערשט נעכטען דערוואוסט, אז די ליציטאציע קומט פאר. אין דער לעצטער מינוט האבען זיך דער גמינע-סעקרעטאר ה' נאדעל און אדוו. ווייצמאן בעמיהט, אז די ליציטאציע זאל אבגעלעגט ווערען און דער נייער טערמין איז בעשטימט געווארען אין 2 וואכען ארום.

ס'איז אויך בעריהרט געווארען דורך ה' כארי די פראגע וועגען געבען די מעגליכקייט צו האנדלען מיט אויסלענדישע ארטיקלען די אונטערנעהמונגען מיט קלענערע קאטעגאריעס האנדעלס-פאטענטען.

א פראטעסט-מיטינג פון קליינהענדלער.

זונטאג איז פארגעקומען א מיטינג גערופען דורכ'ן צענטראל - קליינהענדלער-פעראיין, זאוואדזקא 5. דער פארזיצער ד"ר הערשפינקעל האט רעפערירט דאס געזעץ וועגען די האנדעלס-קאמערן, אנווייזענדיג אויף זייער גרויסע קאמפעטענץ און זייער בעדייטונג פאר דעם גאנצען ווירטשאפטליכען לעבען אין לאנד.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען איינפיהרען א שטייער-צענז ביי די וואהלען צו די האנדעלס-קאמערן און בעשטימען א הויכען שטייער - מינימום, וואס גיט דאס רעכט צו בעטייליגען זיך אין די וואהלען צו די האנדעלס-קאמערן, כדי אזוי ארום נישט צולאזען די אנטשפרעכענדע פארשטעהערשאפט פון די קליינהענדלער אין די האנדעלס-קאמערן.

די פראטעסט-רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטריע.

היינט — ארלאוו'ס קאנצערט אין „פילהארמאניע".

דאס לאדזער מוזיק - פובליקום וועט היינט האבען די זעלטענע געלעגענהייט צו הערען איינעם פון די בעריהמטע פיאניסטען פון אונזער צייט, ניקאלאי ארלאוו. דער קינסטלער טרעט-אויף אומעטום, אין אייראפעאישע און אמעריקאנישע הויפט-שטעט, ביי איבערפולטע זאלען. אויך ביי אונז אין לאדז האט ארלאוו'ס קאנצערט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס, בפרט, אז נאכ'ן היינטיגען אוונט געזעגענט זיך דער קינסטלער מיט אייראפא אויף א לענגערע צייט און פאהרט-אב אויף א גרויסען טורנעע קיין אמעריקא. די לאדזער מוזיק-ליבהאבער וועלען היינט דעריבער זיכער איבערפולען דעם „פילהארמאניע"-זאל.

טרינקט נישט
אומגעקאכטען וואסער
טיפוס אין דער שטאט.

ווייסער זאל
מאנטייפעל
ארדט
43 זאבאדניא 43
9 א זייגער אין אוונד
ארטיסטישער רעווי און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון מ. בראדערזאן און ר. ראזענטאל.
היינט פרעמיערע!
פראגראם 1
— א. נ.: —
גלאט כשר
מיניאטורען פון י. ל. פרץ, א. גאלדפאדען, מ. קולבאק, ה. לייוויק, י. טונקעל, מ. אבערושאנעק, ר. ראזענטאל, מ. בראדערזאן און אנד.
די מוזיק ארראנזשירט פון הענריך יאבלאן. דעקאראציעס און קאסטיומען זענען אויסגעפערטיגט אין דער אייגענער טעאטער-ווערקשטעל.
בילעטען קען מען בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 5 א זייגער נאכמיטאג.

הלואה פון 10 מיליאן דאלאר
פאר די לאדזער טעקסטיל-אינדוסטרי.

די היגע גרויס-אינדוסטריעלער האבען געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט א רייה גרעסערע אויסלענדישע פירמעס וועגען קרעדיטען אויף רויה-מאטעריאלען. ווי מיר דערוויסען זיך זענען איצט פינאליזירט געווארען א גאנצע רייה גרעסערע קניות פון בוימוואהל אין אמעריקא.

איצט ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען צווישען די פערטרעטער פון דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטרי מיט די פערטרעטער פון דעם באנק-קאנצערן האמבלעטאן און קאמפ. אין ניו-יארק וועגען א לאנג טערמיניגער הלואה אויף 10 מיליאן דאלאר.

פארפאלען.

(—) פאגאטאוויע איז ארויסגערופען געווארען אויף האלער-פלאץ, וואו דער פוסבאל-שפילער פראנטשישעק בעים האט בעת א מעטש צובראכען א פוס.

די פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

* * *

אויף אלעקסאנדער גאס 15 איז געשטאכען-געווארען מיט א מעסער דער 11-יעהריגער היים האדן. דאס יונגעל איז אפגעפיהרט געווארען אין אננא-מאריא שפיטאל.

* * *

אויף עק פיעטרקאווער און ציגעל-גאס האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען די 26-יעהריגע אניעלא בריל, וועלכע איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

* * *

אויף עק בזשעזשינער און פראנציסקאנער האט דער טראמוואי איבערגעפאהרען דעם 31-יעהריגען סטאניסלאוו אינדט. א. איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

* * *

אין קאראלעווע-וואלד האט זיך פער'סמ'ט מיט עסיג-עסענץ דער 41-יעהריגער עקספעדיענט אסוואלד רעסע פון שענקעוויטש 56. רעסע איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא-גאס.

זעלבסטמארד.

(—) אויף ניי-ציגעל-גאס 37 האט זיך נעכטען בייטאג אויפגעהאנגען דער סוחר ב. ז. די סיבה פון דעם זעלבסטמארד איז פון זיין קריטישער מאטעריעלער לאגע. עס זענען געבליבען 3 מינדער-יעהריגע קינדער.

מעלדונג.

„מכבי".

די פערוואלטונג צוזאמען מיט דער טעכנישער קאמיסיע האט אויף דער לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג בעשלאסען צו בעגייען די סעמינקייט פון דער טורן-סעקציע.

רערמיט פארערן מיר אויף די אקטיווע טורנער און טורנערינס פון געוועזענעם „בר-כוכבא", יעצטיגען — „מכבי" צו קומען היינט, און מ-רגען מיטוואך אין פעראיינס-לאקאל (פאלודניאווא 11.

819 חזק ואמץ!
די פערוואלטונג פון די טעכנישע קאמיסיע „מכבי".

לעבער
צו נעהען אויף דער מאשין ווערען אנגענומען ביי
ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

מוזיקאלישע נאטיצען.
סמירנאוו-קאנצערט.

נאכדעם ווי „אונזער" סימפאנישער ארקעסטער איז פון זיין לעטארגישען שלאף איבערגעגאנגען אין דער אייביגקייט זענען די מייסטער-קאנצערטען, אין דער „פילהארמאניע", די איינציגע מוזיקאלישע אטראקציע, דער איינציגער מוזיקאלישער גענוס.

אונזער לאדז אייראפעאיזירט זיך. מיר האבען אויסער א סימפאנישען ארקעסטער ב"ה אלץ, אפילו הונגער... נאך מוזיק. און דער הונגער נאך מוזיק טרייבט דעם עולם אין דער פילהארמאניע צו הערען עטוואס עכט מוזיקאלישעס, עכט קינסטלערישעס, ווי דאס איז אהן צווייפעל געווען דער דרעזדענער קינסטלער-קווארטעט.

איז דער צווייטער מייסטער-קאנצערט פון סמירנאוו אויך געווען עכט קינסטלעריש אהן צווייפעל? ליידער נישט.

סמירנאוו דער קונסט-זינגער, מיט דער זיס-זינגענדיגער טענאר-שטימע, מיט דער נאך זיסערער האלב-שטימע, גערופען מוזיקאליש „מעצצא-וואצע", וועלכע האט בעצויבערט הערצער און געמיטהער מיט זיין פראזירען און פערלירען יעדען זשאנר-געזאנג איז איצט שוין נישט מ[ehr] ווי „געזאנג-קענער". דייטליכער געז[אגט]: ער קאן נאך זינגען, נאר ער האט נ[יש]ט מיט וואס... פון זיין שעהנער שטימע א[יז] געווארען שארפע קלאנגען אהן שמ[על]ץ, אהן רייץ.

פון זיין פרעכטיגע האלב-שטימע איז געווארען „הוילער" פאלצעט, מיט וועלכען ער אפערירט אזוי אפט, אז עס ווערט שוין לאנגווייליג. דעריבער ווערהלט ער אין זיין פראגראם אזעלכע קיצעלדיגע לידער ווי „אי, אי אי"..., וואס פאסען נישט אין איין ערנסטען קאנצערט.

עטוואס פרישעס האט מיטגעבראכט סמירנאוו'ס פארטנערין, סמירנאוו-מאלצעווא. איהר העלער סאפראן קלינגט זילבער-ריין, בעזונדערס דער מיטעלער רעגיסטער איז פארצוג און אויסדרוקספול. זי איז אבער קארג. זי שוינט איהר קונסט, און זינגט זעהר ווייניג, וואס קען נישט צופרידען שטעלען א ביס-עולם, ווי אונזער לאדזער איז.

ה' מאזורקעוויטש האט זעהר מוזיקאליש די קינסטלער בעגלייטעט.

O-ski.

צאהנארצט
Ch. CEJTIN
צוריקגעקומען.

איינדריקען און סילועטען

פון דעם גרויסען פאריזער פראצעס.

„א זאגערין".

געדענקט איהר נאך די טראדיציאנעלע „זאגערין" פון שוהל?

שטעהט א יודענע צווישען די ווייבער, האלט א סדור אין דער האנד און „זאגט" געשמאק די עברי פאר די צוהערינס, ווייבערשער אודיטאריום שאקעלט צו מיט'ן קאפ און לאזט אמאל, צי ס'פאסט צי נישט, א געזאלצענע טרעהר...

אזא „זאגערין" האט זיך איצט ווידער בעוויזען אויף אונזער „פלעצעל". א „זאגערין" פון שווארצבארד-פראצעס.

נישט אלע ווייבער קענען לייענען יודיש, וואס זענען זיי שולדיג, אז מ'האט זיי נישט געלערנט? זוכט מען אויס א יודענע, א „למדנ'טע", מען שפאנט זי איין אין א יודישער צייטונג און אלע שטעלען אויס מויל און אויערען...

און די יודענע לייענט נישט די צייטונג. זי „זאגט". זי לייענט מיט כונה, מיט הארץ, מיט סענטימענט.

די „זאגערין" פון שוהל „זאגט" טרוב ווערטער, וועלכע זי אליין פערשטעהט נישט, די „זאגערין" פון „פלעצעל" זאגט אבער איינפאכע יודישע ווערטער וועלכע אלע פערשטעהען, אלע הערען אויס מיט גרויס געשפאנטקייט.

און בעת די „זאגערין" פון אונזער קווארטאל שטעלט זיך אב צו „כאפען אטעם", ווערט א גערעדעריי צווישען ווייבערשען פובליקום און יעדע איינע האט פאר שווארצבארד'ן א ברכה.

זאל איהם כאטש א הונדערט חלק מקוים ווערען און די געשוואוירענע וועלען איהם זיכער דאס לעבען שענקען...

די צייט רוקט זיך און די יודענעס שטעהען נאך. די „זאגערין" זאגט נאך.

— מ'מוז לויפען אהיים — דערמאנט זיך איינע.

— צוליב שלום'ען וועט אייער מאן אויסווארטען מיט'ן עסען! — בערוהיגט זי א צווייטע.

— גערעכט! גערעכט! — שטימען צו יודענעס.

און די „זאגערין" „זאגט", „זאגט". ווערט נישט מיד. יעדעס ווארט איהר ווערט פערשלונגען פון צעהנדליגער ווייבער, וועלכע צוטראגען זיי, אויף זייער אופן, יעדע צו זיך אהיים, צום מאן און קינדער...

די „זאגערין" זאגט אזוי טייער — פאסמאקעוועט זיך, א אדעסער יודענע — אזוי טייער, א געזונט אין איהרע „ביינער אריין!"

— אמן! — כאפט זי אונטער א לאדזער שכנ'טע — אמן!

די צוויי פרויען.

זינט איך זיץ אין געריכטס-זאל האלט איך אין איין בעטראכטען מאדאם פעטליורא און האב קיינמאל נישט געזעהן אז זי זאל זיך א ריהר טון.

ווי איין שטיק שטיין זיפצט זי און קוקט מיט שטארע אויגען פאר זיך.

סטאטועס-ארטיג. איך האב זי קיינמאל נישט געזעהן קומען, קיינמאל נישט געזעהן אוועקגעהן. ווי זי וואלט זיך קיינמאל נישט אויפגעהויבען פון בענקעל. מיר האבען זיך אלע צו איהר צוגעוואוינט צו זעהן א זיצענדיגע. אנדערש שטעלען מיר זיך זי נישט מעהר פאר.

אין טיפען שלייער זיצט זי, דעם שווארצען הוט איבער די אויגען, איבערגעדעקט מיט ברילען, און קוקט אין גלייכע ליניע פאר זיך.

לאנג לאנג האב איך געקוקט אויף איהר און האב נישט געזעהן, אז זי זאל זיך בעגעגענען מיט איהרע בליקען מיט שווארצבארדען. זי מיידעט דאס אויס, וויל בשום אופן נישט קוקען צו איהם אהין...

אין זאל זאגט מען, אז זי איז טויב, אזא איינדרוק מאכט זי אלענפאלס.

ריהרענד און ערווארטונגספול איז געוועזען דער מאמענט, ווען דער אנזאגער האט צווישען די עדות געמאלדען:

— מאדאם שווארצבארד!

מאד. שווארצבארד! מאד. שווארצבארד! וואס וועט דא פארקומען? ווי וועלען זיך בעגעגענען די צוויי פרויען, ביידע אומשולדיגע, ביידע עלענדע, ביידע ריהרענד און הארצרייסענד? וואס פאר א בליקען וועלען זיי זיך צו-ווארפען? וואס ברענגט אונז איבערהויפט אזא ערשיטערנדע סצענע?

אנגעשפיצטע ערווארטונג האט זיך אויפגעהאנגען אויף די פנים'ער.

די עדות-טיר האט זיך געעפענט און אריין איז מאד. שווארצבארד. אויך אין שווארצען, א געוויסע עהנליכקייט האט זיך באלד געשאפען צווישען די צוויי שווארצע פרויען. דעם אטעם אין זאל איז קורץ, געהאקט, סאפעדיג.

ווי א פעריאגט שעפסעלע שטעהט מאדאם שווארצבארד און ווארט אויף די פראגען פון דעם פרעזידענט. איהרע אויגען בלאנדזען. קוקט און זעהט נישט, פלוצלונג דערזעהט זי איינעם: איהר מאן. אין איהר מאן דערזעהט זי אזוי פיל, אזוי רייך, אזוי אין גאנצען, אז זי האט מעהר קיין אויגען נישט פאר קיינעם.

איין פערטעל מאמענט — אנ'אייביגקייט — פאלט איהר בליק אויפ'ן בליק פון מאדאם פעטליורא און עס קומט פאר אזא פסיכאלאגישע אסאציאציע, וועלכע קיינער וועט קיינמאל נישט פערשטעהן..

אלע האבען באלד געפיהלט די פיינליכע לאגע, די אומנוצליכע, וואס האט זיך געשאפען. צו וואס עפענען דאס הארץ פון דער ארימער מאד. שווארצבארד? צו וואס עפענען דעם קוואל פון איהר הארץ? צו וואס ארויסלייגען איר הארץ אונוצליכערהייט? ווייסט מען דען נישט פריהער וואס זי וועט זאגען?

פרויען-ליידען דארפען איבערהויפט געשאנעוועט ווערען.

ציוויל-מאהנער און פערטיידיגונג, ביידע זענען איינשטימיג, אז מאד. שווארצבארד זאל געשאנעוועט ווערען און זי ציהט זיך צוריק...

א לעצטער בליק א גרויסער, איהר מאן און אונזיכער געהט זי צוריק...

די לופט ווערט לייכטער אין זאל.

דער געוו. דיפלאמאט.

געוועזענער אוקראאינישער דיפלאמאט טאקאר-טאקארזשעווסקי.

א הויכער, א שמאלער, אויסגעפוצט, לענגליכע פיס, לענגליכע הענד. א מויל א שנור, אויגען פערשטעלט מיט צוויי רונדע גלעזער. א נאז, וואס פאלט אראב ווי א האק איבער זיין מויל.

ער פיהרט זיך זעהר מיחוס'דיג. נישט קיין קלייניגקייט! — געוועזענער מיניסטער. קומט מיט גאוה צו דער באריערע פון טריבונאל, לייגט אריבער זיין מאנטעל, נעמט אראב זיינע הענדשקעס, לייגט זיי אוועק, לאנגזאם, זאכט, מיט פאזע, נישקשה, מ'וועט ווארטען!

מיט גאוה ציהט ער זיך אויס. ווערט לענגער, לענגער, שרעקליך לאנג, אויסגעצויגען. פון אויבען-אראפ קוקט ער אויף דעם טריבונאל.

פרעגט איהם עפעס טארעס, וויל ער אפילו נישט ענטפערן. נישט מיט יעדען פאסט צו רעדען א געוועזענעם מיניסטער! שפיציג, טרוקען, מעסער-שארף, ווענדט ער זיך צום פרעזידענט פון טריבונאל, צו די געשוואוירענע. טארעס'ן וויל ער צומאל נישט ענטפערן.

דער פרעזידענט ווענדעט זיך צו איהם:

— קענט איהר שווארצבארד'ן?

טאקאר טאקארזשעווסקי פערמאכט זיינע אויגען, פערמאכט זיין מויל און ענטפערט צומאל נישט, ער ווענדעט זיך נאר אוועק, מאכט א גרימאסע פון עקעל און ס'הייסט:

— ניין!

אויסגעצויגען איז ער געקומען, אויסגעצויגען האט ער זיך צוריקגעצויגען. כ'ווייס נישט ווי אנדערע. ער אליין פערגעסט קיינמאל נישט, אז ער איז א געוועזענער מיניסטער ביי פעטליורא. ער געדענקט דאס און נעמט זיך שטארק איבער.

פראפעסאר לאנזשעווען.

א פיינער, הארציגער פראפעסאר. די איידעלקייט ליגט איהם אויפ'ן פנים — ווי מען זאגט ביי יודען.

רעדט לאנגזאם, זיס, וועגט יעדעס ווארט, און האלט זיך רוהיג, אבער איינפאך.

קאמפענטשי מאכט איהם כל ערליי קאמפלימענטען. וויל איהם דערוורגען דורך... קושען. ער ווייסט, קאמפענטשי, אז אזא עדות ווי פראפעסאר לאנזשעווען לאזט זיך נישט פערגעסען און ער וויל איהם, איידעל אפשוואכען.

פראפעסאר לאנזשעווען איז אבער א געניטער וויסענשאפטסמאן, פריי פון מליצה, פריי פון אימפראוויזאציע, און יעדעס ווארט איז געוואויגען און געמאסטען.

אזוי דארף מען רעדען אין היכל פון יוסטיץ.

ווי קליין און אומבעהאלפען קאמפענטשי פיהלט זיך פאר'ן פראפעסאר לאנזשעווען, וועלכער קומט דערקלערען ווי אזוי אזא מענש ווי שווארצבארד האט ביי געגעבענע אומשטענדען, געקענט נעמען אויף זיך די ראלע פון גערעכטיגקייט-פאדערער.

פיין, איידעל, זיס, מיט א אינערליכער פעסטקייט, דערקלעהרט פראפעסאר לאנזשעווע, ווי אזוי אזא מענש ווי שווארצבארד האט זיך אליין געמאכט פאר א שטעל פערטרעטער פון א גערעכטיגקייט-מאהנער.

די קאמפלימענטען פון אדוואקאט קאמפענטשי מאכען איהם נישט ווייכער אויף איין האר. ער איז נישט קיין פרוי, זיין דעפאזיציע איז קורץ, קאנצענטרירט, קלאר, איינפאך.

קומט, זאגט, ציהט זיך צוריק. זיין געוויסען איז בעפרייט און — צוריק צו זיין פראפעסאראט!

ביכער, זענען זיכערער, פיינער און געטרייער ווי מענשען. נ. פ.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע אנטווארטען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן, מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 25. אקטאבער 1927.

6272. וויינשטיין.

6273. אנ'אבאנענט פון באלוט.

הגם אויב איהר ארבייט אליין און בעשעפטיגט נישט קיין געזעלען דארפט איהר נישט האבען קיין פאטענט פונדעסטוועגען ראטען מיר אייך ווי אמשנעלסטען אויסצוקויפען א פאטענט. אין פערקערטען פאל קאנט איהר פערלירען די רעכט צו פערנעמען זיך מיט אייער מלאכה.

6274. A. L פון גלובנע.

6275. א געטרייער לעזער פון וואלבארסקא.

6276. פינקוס פון סטאראזארזשעווסקא וועגען אייערע ענינים מיזט איהר זיך פערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט

אין רעדאקציע פון 3 ביז 4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

6277. גרינבוים.

דאס צוריקגיין פון דער פרוי צו איהרע עלטערען וואוינען און פערלאזען דעם מאן קאן נאך נישט בעטראכט ווערען פאר א גענוגענדען מאטיוו צו בעקומען א גט.

6278. א מאגאזינער פון קאנפעקציע.

דאס געריכט לייגט נישט פאר צו ערלעדיגען א געלד-סכסוך דורך א שבועה. דאס קאנען און מוזען טון נאר די צדדים אליין.

6279. וו. ב—ט

דער שטאנדפונקט פון אייער ווירט איז נישט אין הסכים מיט'ן געזעץ קוים איז פאר דער וואוינונג פעסטגעשטעלט געווארען בעזונדער די סומע גרונד-געלד-געלד, מעג זי זיך געפינען אפילו אין שכנות מיט'ן ווערקשטאט דארפט איהר אויך נישט צאהלען דירה-געלד לויט'ן פראצענט-פוס פאר'ן ארבייטס לאקאל נאר פאר א וואוינונג.

אין פלאמען פון ליבע און האס

ראמאן

126)

— מוזט איהר זי טאקי שטארק אפהיטען! — האט קורלאנד שנעל א זאג געטון צו יהודית'ן — אויב איהר ווילט וויסען אויף וואס איך ריכט זיך, וואס איך וויל, טא הערט זשע... איך בעט נאר, אז איהר זאלט זיך נישט שרעקען! אלזא, ווייסט, אז קארל דרייוויץ האט געזעהן אייערע בריף און ער ווייסט, אז ס'איז אייך בעקאנט זיין פערברעכען. ער האט אייך אודאי אונטערגעהערט רעדען. וואס שייך אייך — האט ער פאר אייך נישט קיין מורא, ווייל ער איז זיכער, אז איהר האט איהם ליב. ווען עס וואלט פאר איהם אפילו קלאהר געווארען, אז איהר שפילט נאר מיט איהם א ליבע, און זעהט איהם צו פאקען אין פעקעל, וואלט איך אויך דערווייל גארנישט געשאדט, ווייל ער האט אייך אויסערגעוועגליך ליב, און ער וועט זיך נישט אזוי שנעל בעשליסען אייך עפיס שלעכטס צו טון. אבער די פריילין פאליע! מיט איהר איז עפיס אנדערש. דאס האט זי דאך ענדעקט די בלוטיגע אויפשריפט אויף דער וואנד. ווען זי זאל נאר שטארבען, וועט קיינער נישט קאנען בעשולדיגען איהם אין זיין פערברעכען. קיינער וועט דאן נישט קאנען ערקלערען: „איך האב מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהן!" סיידען איהר בלויז. ווי איך האב אבער שוין געזאגט, האט ער פאר אייך קיין מורא נישט. איהם וועט דעריבער איצט נאר געהן אין לעבען, אז ער זאל פטור ווערען פון דער פריילין פאליע. און כדי דאס אויסצופיהרען, וועט ער זיך פאר קיין געמיינהייט נישט אפשטעלען.

— אזא אויסוואורף!

— כדי אויסבעהאלטען זיין פערברעכען און אויסמיידען די שטראף, אדער אפילו סתם אנ'עפענטליכע בעשולדיגונג, וועט ער זיך בעמיהען צו בעגעהן א נייעם פערברעכען.

— ס'איז שרעקליך!

— ער איז אבער א מיושב'דיגער יונג, און ער וועט עס אפטון מיט דער גרעסטער פארזיכטיגקייט. ער וועט נישט דער'הרג'ענען דער פריילין פאליע אפען, נאר היינטערוויילעכטס, אויף א פערשטעלטען אופן. ער וועט זיך נישט בענוצען מיט אזא מין כלי זין, ווי א מעסער, אדער א רעוואלווער... אנקומען וועט ער אודאי צו דער הילף פון גיפט — דעם געוועהר פון פחדנים. ער וועט דעם סם אריינגיסען אין רפואות, וואס וועלען זיין צוגעגרייט פאר דער קראנקערס-וועגען ביי דער נאכט צו איינעהמען. ער וועט דעם סם צוגיסען אין קליינע פארציעס, כדי בהדרגה, פאמעלעך צו ברענגען דעם טויט, נישט ווענדענדיג אויף זיך די אויפמערקזאמקייט. און אט דעריבער טאקי בין איך אייך מתרה, פריילין, אידא, איהר זאלט גוט אכטונג געבען, איהר זאלט אנ'אויג נישט אראפלאזען פון אייער קראנקער שוועסטער. לאזט איר נישט איבער אליין, פריילין אידא, און טרעט נישט אפ פון איהר נישט בייטאג און נישט ביינאכט.

קורלאנד האט זיך א ווייל פערטראכט און צוגעגעבען:

— אלץ, וואס קארל דרייוויץ וועט טון, מוז איך וויסען! איהר וועט מיר מוזען וועגען דעם גענוי מודיע זיין! אויב ער וועט ווארטען אויף דעם, אז איהר זאלט אוועק פון פערלעס צימער, כדי צו אריינגיסען סם, זאלט איהר עס איהם דערלויבען צו טון. איהר זאלט נאר וועגען דעם ווארענען אייער שוועסטער, און זעהט, אז איהר ביידע זאלט פערבלייבען שטארק און דרייסט. איך פערזיכער אייך, אז די שטראף וועט צו דער צייט טרעפען דעם פערברעכער!

פון דעם דאזיגען געשפרעך אן, האט זיך דאס לעבען פון די פאבריק-איינוואוינער קאנצענטרירט אין דעם קראנקען-צימער.

גרעגואר און יהודית זענען אויף א ווייל נישט ארויס פון דארטען. סיי ביי טאג, סיי ביינאכט.

קארל דרייוויץ האט אויך אנגעהויבען אהערצו אפטער צו קומען.

עטליכע מאל האט ער פארגעשלאגען, אז ער וויל וואכען א נאכט לע'ם דער קראנקער.

יהודית איז אבער דערויף נישט איינגעגאנגען.

— ס'קאן דאך אזוי נישט זיין! — האט איהר קארל געפרובט צו איבערערעדען — שוין צוויי וואכען, ווי דו טרעטסט נישט אפ פון פאליען. דיין פנים ווייזט, אז דו ביזט שרעקליך אפגעמאטערט. דו שלאפסט זיך נישט אויס, און דו אליין קאנסט נאר, חלילה, קראנק ווערען...

— ניין!.. איך זאל אפילו דארפען שטארבען, וועל איך נישט פערלאזען מיין שוועסטער, ביז זי וועט אינגאנצען געזונד ווערען.

— אבער, ווי גאט איז דיר ליב, דו פערשטעהסט דאך נישט וואס איך רעד צו דיר! אט זעהסטו, דער שכנישער צימער איז א לערער. פארוואס זשע זאל מען דארט נישט אריינשטעלען א בעט? דו וואלסט זיך געקאנט א ביסעל אדורכשלאפען. און איך וועל דא דערווייל צוהיטען פאליען.

— נו, גוט! לאז מיר נאך איבער א פאר טעג, און אויב ס'וועט זיך אויסווייזען, אז איך ווער זעהר מיד, וועל איך איינגעהן אויף דיין פארשלאג.

— מסכים! — האט קארל צופרידען איינגעשטימט.

(פארטזעצונג קומט).

די, וועלכע אזעוו האט פעראטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראנט. 148)

פערשטעהט זיך, אַז אזעוו פרעהט זיך זעהר צוליב דער דערנעהנטערונג פון שלום. ער פרעהט זיך פאַר זיך און — פאַר רוסלאַנד.

„אויב, — שרייבט ער, — די גאַנצע וועלט נויטיגט זיך אין אַ סוף פון דעם קריג, איז צום מייסטען נויטיגט זיך דערין רוס-לאַנד, — רוסלאַנד, וואָס וואַלגערט אין אַ גישט אויסגעפערניגטער בעבוידע, אין אַ הויז אָהן פענסטער און טירען, וואו עס שפּאַצירט פריי אַרום דער ווינד, און ס'איז נאָך נישט בעוואוסט. וואָס ער וועט ברענגען אין דער צוקונפט, אויב די געבוידע וועט נישט תיכף פערענדיגט ווערען. ס'זענען פאַראַן בנגוג אַנשטעקענדיגע קראַנקהייטען אין דער ווינד קאָן זיי לייכט פער-שלעפען מיט זיך... דער שלום וועט העלפען דערפיהרען דעם בוי פון דער נייער געבוידע ביז צום סוף".

דעם בריף פערענדיגט אזעוו מיט אַ אויסדרוק פון בע-דויערען, וואָס ער קאָן נישט נעהמען קיין אַנטייל אין דעם בויען פון נייעם רעוואָלוציאָנערען רוסלאַנד:

„איך וואָלט וועלען מיטהעלפען אין דער אַרבייט צוים פערענדיגען די דאָזיגע געבוידע, אויב איך האָב נישט געגומען קיין אַנטייל אין איהר אָנהויב; נאָך מעהר, איך בין געצוואונגען געווען בלייבן צו טראַכטען, אַז די צייט אויף צו בויען די נייע געבוידע פאַר רוסלאַנד איז נאָך נישט געקומען און כ'האָב בע-האָלפען פערלאַמען די לעכער אין דער אַלטער, איך בין געווען בעשטראָפט פאַר מיין בלינדקייט".

אין אזעוו'ס בריף הויבען אָן זיך ווידער דורכצוטראָגען צביעות'דיגע נאָטען. ער בעפרייט זיך פון דעם פעסימיזם, וואָס האָט איהם בעהערשט מיט אַ יאָהר פאַר דעם. צוליב דער רוסישער רעוואָלוציע האָט ער ווידער אָנגעהויבען „גלויבען אין דער מענשהייט". אין אַ בריף פון סוף אַפּריל 1917 שרייבט ער:

„דער דאָזיגער קריג איז אַזוי שרעקליך, אַזוי אומברחמנות-דיג צום מענשליכען לעבען, אַז נישט ווילענדיג ווילט זיך גלוי-בען, אַז ער וועט אין רעזולטאַט ברענגען אַ נייע אַטמאָספער פון מענשליכען לעבען אַלס רעאַקציע געגען דער אַזאַטיגער".

די עלעמענטען פון אַט דער נייער אַטמאָספער געפינט אזעוו אין די ווערטער, וועלכע מאַקסים גאָרקי האָט לויט די ידיעות פון די דייטשע בלעטער-בעזאָגט צו אַן אינטערוויו-קריגס-געפאַנגענעם, אַז די מענשען פעהלט ליבע פון איינעם צום אַנדערן, אַז „דער צוקונפטיגער אינטערנאַציאָנאַליזם וועט זיין נישט דער סאָציאַליזם, נאָר די ליבע צו מענשען".

די דאָזיגע ווערטער דערמאָהנען אזעוו'ן „דעם רעליגיעזען גלויבען אין דער צוקונפטיגער מענשען-ליבע פון אַן אַנדער גרויסען רוסישען שריפטשטעלער, פון לעוו טאָלסטאָי'ען", נאָר אַזוי ווי גאָרקי איז „הגם אַ פּאָעט, אָבער גלייכצייטיג אַ גאַנץ רעאַלער פּאָליטיקער און נישט קיין פאַנטאַזיאָר מיט נביאה'שע נייגונגען". בעטראַכט אזעוו זיינע אָנשויאונגען אַלס „פאָרמולי-רונג פון די אָנשויאונגען פון דער רוסישער אינטעליגענץ, וואָס שווייבען אָפּ אין דער לופט". „אַט די דערוויל נאָך אומקלאָרע אָנשויאונגען, — זאָגט אזעוו נביאות. — אויף וויפיל איך קען רוסלאַנד, וועלען שנעל אויפפלאַקערן אין אַ העלען פלאַם, און דאָס וועט אומפערמיידליך ברענגען צום שלום. רוסלאַנד וועט ב'רענגען פרידען דער מענשהייט. זעקס אַריגינעל לויקס! (אין מזרח וועט קומען דאָס ליכט).

די דאָזיגע הויכע געדאַנקען פערלאָזען אָבער אזעוו'ן גאָר גיך. בלויז נאָך אין איין בריף קעהרט ער זיך אום צו די בע-טראַכטונגען וועגען שלום און דער רוסישער רעוואָלוציע. אין דעם בריף גיט אזעוו דער פרוי ג. בעגויגע אַנווייזונגען, וואָסער סחורה זי זאָל קויפען פאַר איהר קאָרסעטען-מאַגאַזין. לויט זיין מיינונג, דאַרף מען איינקויפען סחורה, רעכענענדיג, אַז דער קריג וועט דויערען נאָך אַ יאָהר צייט. פריהער מיינט אזעוו, „קאָן דער שלום קומען נאָר אַלס נס און דאָס נאָר דערפאַר, ווייל די רוסען, ריכטיגער אַ טייל פון די רוסען ווילען מעהר נישט קיין מלחמה. זיי שטרעבען צו בריגדערליכקייט פון די פעלקער, אָבער די קעמפענדע פעלקער זענען נאָך ווייט דערפון. זיי ווי-לען, אַז די קרבנות, וועלכע זיי האָבען געבראַכט פאַר'ן קריג, זאָלען ברענגען פראָצענטער. גישט אייגענגוציג איז בלויז דאָס רעוואָלוציאָנערע רוסלאַנד. דער שלום האָט נאָך נישט קיין פעס-טען בּאָדען אונטער די פיס". די הויכע געדאַנקען פון דעם בריף פערענדיגט אזעוו פלוצים גאַנץ פּראָזאַיש: „איבריגענס סחורה זאָלסטו בעשטעלען ביי שטיינער'ן".

אין משך פון די ווייטערדיגע עטליכע חדשים איז אזעוו געווען איינגעגאַנגען פערנומען מיט אַ זעהר ווי'כטיגער פראַגע: איינע אַ בעאַמטער פון פאָליציי-פרעזידיום האָט איהם אָנגע-וויזען אַן אַדרעס פון אַ האַמבורגער פירמע, וואָס פלעגט פאַר געלד אַרויסשיקען קיין דייטשלאַנד פעקעטען מיט לעבענס-מיטעל. דער בעאַמטער האָט אזעוו'ן אויסגעלערנט אַ פאָרטעל, ווי אַזוי צו בעקומען די פאַקעטען אַלס מתנות, ד. ה. אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען אין דער הינזיכט פון פּראַכט.

אזעוו האָט אויסגענוצט די עצה פונם בעאַמטען און האָט אָנגעהויבען צו ענטוויקלען אין דער ריכטונג אַ ברייטע טעטיג-קייט. ער פלעגט אַלץ פריהער אָנקומען צו דער הילף פון רויטען קרייץ און פלעגט אויף אַזאַ אופן בעקומען פאַקעטען פון קאָמפּענזאַציע, פון דער שווייץ, פון האָלאַנד. אָבער יענע פּאַקעטען זענען געווען גאַנץ מאָגערע, אינצט האָט ער אָנגע-הויבען צו בעקומען אויך פוטער און שמאַלץ און פערשידענע אַנדערע זאַכען.

(סוף קומט).

8-ונג ה"ה פריזיערס!

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון

קעלנישע און בלומען-וואסערן

צו אַזעלכע נידריגע פרייזען פון 3.60 אַ קילאָ
ווּזשעטאַל נאַר . . . . 3.— „ „
פּיקסין . . . . . 7.75 „ „
בריליאַנטין . . . . 3.60 „ „

ווי אויך אַלע אַרט פריזיער-צובעהערע צו פאַ-בריקס-פרייזען. מיט אכטונג

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציינט אייך נישט איז מיין

44 מעבעל-געשעפט גדאַנסקא (דלוגא) טעלעפאָן 62-56 44

CH. ŁAZNIK

נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערשידענע מעבעל שעהן גוט און ביליג.

בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען, נייי-מאַשינען, סאַמאָווארען, אַנציגער א. א. וו. איך צאָהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערציינט אייך.

Biuro Próśb

1 פאנסקא 1

טעל. 36-77. טעל. 36-77.

ערלעדיגט אַלע אַרט זעמטליכע ביטעס. 827

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאַכאַדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט נאַך פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט בעשטראַהלונג, ספּעציע-לער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פרייזען. 1431

Dr. I. Herszfinkiel
Zawadzka 15, tel. 11 87
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

נעהמט אָן אין דערהיים פון 8 ביז 9.30 פאַרמ. און פון 3 ביז 5 נאָכמ. און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ". 924

אין מיין קירזשנער-ווערקשטעל

ווערען אויסגעפערטיגט אַלערארט פעלץ-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע און שענסטע מאָדעלען:

י. וואַרשאַווסקי, לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 28.

בעמערקונג: איך נעהם אָן פערשידענע בעשטעלונגען, ווי אויך רעפּעראַ-טורען אויף גוטע בעדינגונגען. געדענקט דעם אַדרעס! 556

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָווענד.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָווענד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

זאַכאַדניאַ 57 (ווינקל.19)
טעלעפאָן 37-70.

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען, מע-נער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 4—8 אין אָווענד. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעציעלען וואַרטע-זאַל. 603

הייל-פעדאַ-גאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע, שווער-ערציהבאַרע קינדער, שפּראַך-שטערונגען (שטאַמלען, טויב-שטומהייט)

Dr. med.
A. Szmirgeld
נערווען-ארצט
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען

Cegielniana 6, tel. 51-89
עמפפאַנגט פון 5—7 אָוונד.

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9
רוג זאַכאַדניע טעל 49-66

צאָהן=כירורג

מונד- און כירורגישע קראַנק-הייטען פון שטעכען, קיפּערן, דרוזען. צאָהן - פּראָטעזען א.ז.וו. נעהמט אָן פון 1½—5 און זונטאָג און יום טוב פון 10—12.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 5-4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פיזיקאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאַפּען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון בעשטראַהלונג איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נמ.
ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

טלטרעז

פאַר 3 זלאָטעס אַ וואָך ווערט געלערנט מיט קינ-דער וואָס לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש"י נ'ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברע-איש און יודישע בריוו זעלבסט צוזאַמענשטעלען דורכ'ן פעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען העברעאישען לעהרער י. ד. ראַ-ווענפעלד, פלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קווער אָפּ. רעכטס 2 שט. בעט. ס'ווערען אויך אָנגענומען אַנפענגער פון 5 יאָהר אַן אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפּאָלג גאַראַנטירט!

דענטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט.

פאָדערט איבעראַל — נאָר די פּאַ-טענטירטע

פעלד-בעטען
Palma-Patent
פּערזעהן מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר

שטעטס אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל:

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בע-טען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינ-דער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטער-מאָס.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטמאַ-ווע און לאַנאַדיקע

קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך וויים אָדער ברוין 17 זל., פּאָלאָוע-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פרייזען.

הורט. זעמטליכע רעפּאַראַטורען. דעטייל.

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 85-31.

בעקאַנטמאַכונג.

צוליב דער בעקוועמליכקייט פאַר מיינע געעהרטע קונדשאַפט האָב איך איבערגעטראָגען מיין שאַמאָט-אויווען-פאַבריק אין צענטרום דער שטאָדט פּיעטריקאָווער 37 ווי איך בעזיץ אַ שעהנעם אויסוואַהל פון פער-שידענע שאַמאָט-אייוועז און קיכען —

שעהן און גוט מיט בעקוועמע בע-דינגונגען, רעעלע בעהאַנדלונג. פאַר דער גוטסקייט גאַראַנטירט.

J.N.Grynholc, Piotrkowska 37
אין הויף, רעכטע אָפיצינע 811

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטל. דענטיסט.-קאַבינ.

„Sanitas" Cegielniana 29, tel. 44-51.

נעהמען אָן פאָלגענדע דר.:

ד"ר ענגעל	ד"ר לאַסקי
„ פריד	„ ש. מאַלאָוויסט
„ גערשטיין	„ מאָרדכאָוויטש
„ גוטשטאַט	„ פּריבולסקי
„ אימיד	„ ה. ראַכאָווסקי
„ איציגזאָן	„ ג. ראָזענבערג
„ קאַצענעלזאָן	„ פרוי ראָזענבלאַט
„ ס. קאַנטאָר	„ שאַיעראָוויטש
„ לעווינזאָן	„ א. שטיינבערג
„ פרוי לעווינזאָן	„ י. שטיינבערג

צאָהן-ערצטע

צוקער גרינשטיין-האַרקאַווי || קרעניצקאַ-ציפּין שאַצקאַ

אַנאַליזען פון אורין, בלוט א. ז. וו. 936

טלתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, הלב-וואָלענע, זיידענע טלתים בטו טערקישע, ווי אויך טלתים-קטנים הגרט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניער און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ח. ציטרינאָווסקי קאַמיענגאַ 1.

אין צווייטען טויער פאַרנט. קומט און איבערציינט אייך! 298

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טלתים צו וואַשען

טעלעגראַמען

פאַרן בנייען די פּויליש-דייטשע-אונטערהאַנדלונגען וועגן אַ האַנדעלס-אָפּמאַך.

בערלין, 24. (ספּ. טעל.) די היינטיגע וועלט אַם מאָנטאַג טיילט מיט, אַז דער בעזוך פון די דייטשע דעלעגאַטען וואָלף און שמיט אין פּוילען האָט געמאַכט זעהר אַ גוטען איינדרוק אויף ביידע צדדים און ס'הערשט די מיינונג, אַז ס'וועלען זיך באַלד בנייען די דייטש-פּוילישע-אונטערהאַנדלונגען וועגן אַ האַנדעלס-אָפּמאַך. די צייטונג דריקט אויס איהר מיינונג, אַז די ביז-איצטיגע פיהרער פון די אונטערהאַנדלונגען וועלען אָפּטרעטען. פון דער דייטשער זייט וועט אַלס פיהרער פון די אונטערהאַנדלונגען בעשטימט ווערען דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָר פּאָסע, וועלכער האָט צוגעפיהרט צום האַנדעלס-אָפּמאַך מיט פראַנקרייך, די צייטונג ווייסט אויך צו דערצעהלען, אַז דער ביז-איצטיגער פיהרער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע ד"ר פּראָנדזשינסקי וועט פערטראָטען ווערען דורך דעם געוועזענעם מיטגליד פון דער פּוילישער אַמבאַסאַדע אין בערלין סאָקאָלאָווסקי.

בערלין, 24. (ספּ. טעל.) אויף אַ מיטינג פון דער פאָלקס-פּאַרטיי האָט שטרעזעמאַן צוו. אַנד. ערקלערט, אַז ס'מיזען אָנגעהויבען ווערען די פּויליש-דייטשע-אונטערהאַנדלונגען וועגן אַ האַנדעלס-אָבמאַך, צו וועלכען ס'קען לייכט קומען ביי אַ גוטען ווילען פון ביידע צדדים.

אין רומעניען הויבט אָן צו ווערען אונרוהיג.

פּרינץ קאַראָל פיהרט אַ געהיימע קאָרעספּאָנדענץ מיט רומענישע מלוכה-מענער.

בוקאַרעשט, 24 (אַטע) אויפ'ן באַהן-הויף אין טאַמעשוואַר ביי דער רומענישער גרעניץ האָט מען אַרעסטירט אַ געוועזענעם מיניסטער אין אַווערעסקוס קאַבינעט. מ'האָט איהם באַלד געבראַכט קיין בוקאַרעשט.

ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ער האָט געפיהרט פון פּאַריז 4 בריף פון פּרינץ קאַראָל צו אָנגעזעהענע רומענישע פּערזענליכקייטען. 10 אַ זייגער איז פּאַרנעקומען אַ דרינגענדע זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט, בעת וועלכער בראַטיאַנו האָט מיטגעטיילט דעם אינהאַלט פון די בריף.

וועגען דעם פערלויף פון די בעראַטונגען איז פערוועהרט צו שרייבען אין דער גאַנצער פּרעסע אונטער דער דראָהונג פון קאָנפיסקאַציע.

אַנטיסעמיטישער סקאַנדאַל אין בודאַפּעשטער נאַציאָנאַל-טעאַטער.

בודאַפּעשט, 24 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.אַ.) אין בודאַפּעשטער נאַציאָנאַל-טעאַטער איז אויפגעפיהרט געוואָרען דעם דראַמאַטורג שאַמאַרוס דראַמע „מאַריאַ טערעזאַ".

בעת דער פאָרשטעלונג איז ענטשטאַנען אַ סקאַנדאַל צוליב דעם, וואָס דער מחבר איז אַ יוד. מען האָט געוואָרפען שטינקבאָמבעס און געשריגען: נידער מיט יודען, מען דאַרף מאַכען פּאָגראָמען אויף יודען.

די פּאָליציי האָט אַרויסגעטריבען די סקאַנדאַליסטען פון טעאַטער און דערביי איז געקומען צו אַ געשלעג, וואָס האָט געבראַכט פערוואונדעטע.

אין גאַס פאַר'ן טעאַטער האָבען זיך די זעלבע עקסצעסען איבערגע'חזר'ט. פּאָליציי האָט צוריקגעשטעלט די אָרדנונג און אַרעסטירט 90 סקאַנדאַליסטען.

פערענדיגט דער היילען-סטרייק אין דייטשלאַנד.

בערלין, 24 (ספּ. טעל.) היינט 6 אינדערפריה האָט מען אויפגענומען די אַרבייטען אין אַלע קויהלען-גרובען פון מיטעל דייטשלאַנד, ביז 80 פּראָצ. פון די אַרבייטער האָבען בעקומען דאָ אַ הוספה פון 60 פעניג טעגליך.

נעהיימניספולע קאָנפערענצען פון דער אגודה מיט רעגירונגס-לייט.

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש) אין אינערן-מיניסטעריום האָט מען פרייטאָג געזעהען דעפּ. קירשבראָון, וועלכער האָט בעזוכט דעם דירעקטאָר פון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט ה' שוויטאַלסקי און מיט איהם זעהר לאַנג קאָנפערירט. ה' שוויטאַלסקי איז אַ פערטרויאונגס-מאַן פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דעפּ. קירשבראָון האָט זיך אויך דאָסמאָל אָבגעזאָגט צו געבען וועלכע ס'איז ידיעות וועגען דער דאָזיגער קאָנפערענץ מיט ה' שוויטאַלסקי.

נעכטען האָט דעפּ. קירשבראָון ווידער אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן וויצע-פּרעמיער באַרטעל. די קאָנפערענץ האָט געדויערט אָנדערהאַלבען שעה. און אויך דאָס מאָל האָט דער אגודה'שער פיהרער געמאַכט אַ שווייג פאַר דער עפענטליכקייט.

פערשוואונדענע יונגע מיידלעך

געפונען אין א „פרעהליך הייזעל".

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש). שוין אַ לענגערע צייט, ווי מען פלעגט אָפט לייענען אין דער כראָניק וועגען דעם פערשוואונדען ווערען פון יונגע מיידלעך אין וואַרשאַ, וועלכע פלעגען אַרויסגעהן פון שטוב און מעהר נישט צוריקגעקומען. זוכענדיג די שפּורען פון די פערשוואונדענע איז דער פּאָליציי געלונגען צו דערגעהען, אַז אין וואַרשאַ האָט גראַסירט אַ גאַנצע „שייקע" פערפיהרער און און אין דער שפּיץ איז געשטאַנען אַ פרוי פון אַ געוועזענעם רוסישען פּאָלקאָווניק, וועלכע האָט געהאַט אַ צווזאַמענקונפטס-הייזעל. די דאָזיגע „מאַדאַם" האָט מיט'ן כלומר'שטען צוזאָג צו שאַפען פּאָסטענס פערנאַרט די נאַאיווע קרבנות צו זיך און זיי געצוואונגען צו שאַנד.

די דאָזיגע אַפערע איז ענטדעקט געוואָרען אומגעריכט און די „פּאָלקאָווניקאָווע" איז געכאַפּט געוואָרען אויף אַ פערהער אין דער זיטען-פּאָליציי. אַנ'אָנגעטוענע אין ברילויאַנטען און גאָלד איז זי געקומען אין דער פּאָליציי, וואו זי האָט ערקלערט, אַז דאָס האָט זי בעקומען פון איהרע פריינד, אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען אין וואַרשאָ.

נישט-קוקענדיג דערויף האָט מען זי פערהאַלטען און איהר „הייזעל", וואָס האָט זיך געפונען אין סאַמע צענטער פון שטאָדט — פערחתמ'עט. די פערנאַרטע מיידלעך, וואָס זייער צאָהל דערגרייכט עטליכע צעהנדליג וועט מען נאָכ'ן אויספאָרשען אָבשיקען אַהיים צו די עלטערן.

די ווייטערע אויספאָרשונג ווערט געפיהרט זעהר ענערגיש דורך דער זיטען-פּאָליציי און דורכ'ן אויספאָרשונגס-אַמט.

שטאָט-ראַט-וואַהלען אין טאָמאַשאָוו.

טאָמאַשאָוו, 24. (טעלעפאָניש) זונטאָג זענען אין טאָמאַשאָוו פאָרגעקומען די וואַהלען צום שטאָט-ראַט. פון 14.154 וואַהל-בערעכטיגטע האָבען געשטימט אַנ'ערך 90 פּראָצענט. די וואַהלען זענען אַדורך רוהיג, נעכטען אינדערפריה האָט די הויפּט-קאָמיסיע איבערגעצעהלט אַלע שטימען און געמאָלדען פאָלגענדען רעזולטאַט פון די וואַהלען:

ליסטע נומער 1 (דייטשע סאָציאַל דעמאָקראַטען) 2 מאַנדאַטען; ליסטע נומער 2 (פּ.פּ.ס.) 7 מאַנדאַטען; ליסטע נומער 4 (בונד) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 6 (עוואַנגעלישע גמינע) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 7 (נ.פּ.ר. לינקע) — 2 מאַנדאַטען; ליסטע נומער 10 (בלאָק לאָקאַטאָרען, געוו. מיליטער-לייט, אינוואַלידען און אלמנות נאָך זעלנער) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 11 (הויזבעזיצער פון די עקען שטאָט) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 12 (בלאָק פון די קריסטליכע האַנדווערקער) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 13 (ווירטשאַפטליכער בלאָק) — 0; ליסטע נומער 14 (אַרבייטענדע אינטעליגענץ) — 0; ליסטע נומער 15 (בלאָק ציוניסטען, האַנדווערקער און סוחרים) — 6 מאַנדאַטען; ליסטע נומער 17 (יודישער ווירטשאַפטליכער בלאָק) — 2 מאַנדאַטען; ליסטע נומער 19 (פעראייניגונג פון דאָרפישע גוטבעזיצער) — 1 מאַנדאַט; ליסטע נומער 20 (נ.ד., כ.ד. און נ.פּ.ר. רעכטע) — 3 מאַנדאַטען.

געפּסלטע שטימען, וועלכע זענען געפאַלען אויף דער ליסטע נומער 5 (קאָמוניסטישער) — 840.

ווי מען גיט איבער וועלען די לינקע גרופּירונגען: פּ.פּ.ס., דייטשע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי, בונד, און די ליסטעס נומער 10 און 15 שליסען אַ בלאָק, וועלכער וועט בילדען אַ מעהרהייט אין שטאָט-ראַט. דער בלאָק ריקט אַרויס אַלס קאַנדידאַט אויף פּרעזידענט פון שטאָט דעם געוועזענעם סטאַניסלאַוו גרושטשינסקי (פּ.פּ.ס.) וועלכער איז איצט פּרעזידענט אין קוטנע.

א שניי אין בייערן.

בערלין, 24 (אַטע) אין די בייערישע בערג איז זונטאָג אַ גאַנצען טאָג געפאַלען אַ שניי. אין שלירנער קרייז האָט זיך שוין אָנגעהויבען דער סקי-ספּאָרט.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנס, ח. י. בזשוסטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוצירט קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי-האַפטונג.

דאָס בעקאַנטע גרופּען-בילד
דיגאָוני ישראל
איז ערשינען אין אַ נייער פּרעכטיגער אויפלאַגע.
פּרייז 2 זל.
ביים צושטעלען דעם אַנאָנס —
נאָר 60 גראָשען.
צו בעקומען אין דער אַדמיניסטראַציע פון „נ. פאָלקסבל."
שניידט אויס! שניידט אויס!

וואו קויפט מען קאַפּיטעס?
הורטאָווניעס: (25 שיענקיעוויטשאַ 25
(Skórpol) (נאַוואָטקע 7
דאָרט איז צו בעקומען לעדער און צודאַטעס. 792

שטריקער-נעזעלען
ווערען געזוכט ביי פעדערמאַן, סאָלנאַ 5

— אַ גרויסער —
אויסוואַהל פון
געטרעס
ביי אַבראַמאָוויטש
לאָדז, פּאָדזשעטשנאַ 15.

שטיק-אַרבייטער
און האַנדנייערס
ווי אויך צו אַקריטשע
ווערען געזוכט אויף
צעגעלניאַנאַ 43
ביי פּאַסטערנאַק

איך זוך
שטאַפּערס
אויסגעוועוועטס און צו הויזע פון זאָפאָרט. צו ערפאַהרען אגראַדאָוואַ 4 (אין פּריזיער-געשעפט). 874

א פעראַנטוואָרטליכער
צושניידער
צו אַ שאַכטעל-פאַבריק ווערט פון זאָפאָרט געזוכט ביי דוטקעוויטש פּאַנסקאַ 31. 867

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פּרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נערווען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אין אָוועגד

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 23,
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (ה ר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

ביים יובעליר
א. קירשענבוים
31 פּעטריקאָווער 31
בעקומט מען פּרעכטיגע גאָלד און זילבער-אויסאַרבייטונגען, ווי אויך פון פּלאַטינע, אינגראַווירונג פון טייערע שטיינער. אויך נעהמט איך אָן פּערל. רעפּאַראַטורען צו מעסיגע פּרייזען. 206

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza niniejszem publiczny przetarg ofertowy na urządzenie instalacji światła elektrycznego w domu dla bezdomnych przy ul Napiórkowskiego Nr. 76.

Oferty pisemne, odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy składać w kopertach zamkniętych z napisem „Oferta na urządzenie instalacji światła elektrycznego w domu przy ul. Napiórkowskiego Nr. 76" w Magistracie, Plac Wolności 14, III piętro, pokój Nr. 52, do dn. 3 listopada 1927 r. do godziny 12-ej, gdzie otrzymać można jeden ślepy kosztorys i przejrzeć warunki przetargu — 871

אל תהי צדיק הרבה
ואל תתחכם יותר! — זייט נישט צופיל חכם.
אז דו דאַרפסט שרייבען און ערלעדיגען פאַנדאָוונע זאַכען
זאָל דו גלייך קומען צוליופען אין ביוראָ
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, הלוואות, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-ראָשאַנדו, ביטעס וועגען דירה אין אָגרושאַנו, ראַזיעמטשי, און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערצעזיעס, אַקטען ראַראָווניעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
עצות וועגען מיליטער-ענינים
ווערט ערטיילט דורך אַ מיליטעריסטען ספּעציאַליסט פון 7-4 אָוו.
רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

אייוועז—קוכען

פון קאַפלעס און שאַמאָט פערשידענע מוסטערן און סאָרטען אין אַ גרויסען אויסוואַהל עמפּפעהלט אויף בעקוועמע בעדינגונגען
M. ELECHNOWICZ
1a ŻEROMSKIEGO (Pańska) 1a
אויספיהרונג ערשטקלאַסיג! צוגענגליכע פּרייזען!

יש שבר במצרים! פּרנסה בריוח קען יעדער האָבען, אויך ווייניג בעמיטעלטע דורך לייכטע פאַבריקאַציאָן די נייעסטע נייהייטען. פּרעגט אָן, וועט איהר באַלד בעקומען אנטוואָרט
I. MATUSAN, Caire-Helouan (Egypte) 778

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף
ל. בערמאַן
אין 15 לעקציעס. 19 זאַוואַדזקאַ 19.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman